

**ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

26 Ιανουαρίου 2024

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 12

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 5083

Εκλογή ευρωβουλευτών, διευκόλυνση εκλογέων μέσω επιστολικής ψήφου, εκκαθάριση εκλογικών καταλόγων και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΚΛΟΓΗ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ, ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ

ΨΗΦΟΥ ΕΚΛΟΓΕΩΝ ΚΑΙ

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΚΟΠΟΣ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός του Μέρους Α΄ είναι:

α) ο εκσυγχρονισμός του τρόπου εκλογής των ευρωβουλευτών της χώρας,

- β) η εισαγωγή της δυνατότητας άσκησης του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο για την εκλογή των ευρωβουλευτών της χώρας και τη συμμετοχή σε εθνικό δημοψήφισμα, και
- γ) η περαιτέρω διευκόλυνση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην εκλογική διαδικασία.

Άρθρο 2

Αντικείμενο

Αντικείμενο του παρόντος είναι:

- α) η τροποποίηση των άρθρων 2 περί κωλυμάτων εκλογιμότητας και ασυμβιβάστων, 3 περί κατάρτισης και ανακήρυξης συνδυασμών και 6 περί κατανομής των εδρών του ν. 4255/2014 (Α΄ 11) σχετικά με την εκλογή μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,
- β) η εισαγωγή ρυθμίσεων για τη δυνατότητα άσκησης του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο για την εκλογή των ευρωβουλευτών της χώρας και τη διεξαγωγή εθνικού δημοψηφίσματος,
- γ) η τροποποίηση των άρθρων 48 περί απαγόρευσης προεκλογικών δραστηριοτήτων, 58 περί διορισμού εφορευτικών επιτροπών, 63 περί του γραμματέα εφορευτικών επιτροπών και 68 περί διορισμού αντιπροσώπων δικαστικής αρχής του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57) για την εκλογή των βουλευτών,
- δ) η εισαγωγή ρύθμισης για την εκκαθάριση των εκλογικών καταλόγων, και
- ε) η εισαγωγή ρυθμίσεων για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην εκλογική διαδικασία, όπως η πρόβλεψη δεύτερου γραμματέα στις εφορευτικές επιτροπές στις οποίες προεδρεύει αντιπρόσωπος με αναπηρία, η δημιουργία μητρώου καταστημάτων ψηφοφορίας και εκλογικών τμημάτων προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρία και η υποχρεωτική μετάδοση προεκλογικών μηνυμάτων στη νοηματική γλώσσα ή με υποτιτλισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΛΟΓΗΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ Ν. 4255/2014

Άρθρο 3

Εκλόγιμοι - Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 2 ν. 4255/2014

Στην παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4255/2014 (Α΄ 11), περί κωλυμάτων εκλογιμότητας, προστίθεται δεύτερο εδάφιο και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Οι διατάξεις του άρθρου 56 του Συντάγματος και των παραγράφων 1 έως 4 του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012 και της παρ. 1 του δέκατου πέμπτου άρθρου του ν. 2196/ 1994 (Α΄ 41) για τα κωλύματα εκλογιμότητας των βουλευτών εφαρμόζονται και για την εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι βουλευτές του Ελληνικού Κοινοβουλίου δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι, ούτε να εκλεγούν μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αν δεν παραιτηθούν από το αξίωμά τους πριν από την ανακήρυξή τους, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 3 του παρόντος.»

Άρθρο 4

Πρόταση υποψηφίων - Κατάρτιση και ανακήρυξη συνδυασμών - Αντικατάσταση άρθρου 3 ν. 4255/2014

Το άρθρο 3 του ν. 4255/2014 (Α΄ 11), περί πρότασης υποψηφίων, κατάρτισης και ανακήρυξης συνδυασμών, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 3

Πρόταση υποψηφίων - Κατάρτιση και ανακήρυξη συνδυασμών

1. Δικαίωμα υποβολής πρότασης υποψηφίων έχουν μόνο τα κόμματα ή οι συνασπισμοί συνεργαζόμενων κομμάτων. Στους συνασπισμούς συνεργαζόμενων κομμάτων μπορούν να συμμετέχουν και πολιτικές κινήσεις που δεν αποτελούν πολιτικό κόμμα.

Οι παρ. 1, 2, 3, 5 και 6 του άρθρου 37 και το άρθρο 38 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), περί του ονόματος και εμβλήματος των κομμάτων και περί της διαφωνίας για τη χρήση ονόματος ή εμβλήματος κομμάτων ή για την ιδιότητα του Προέδρου ή μέλους της Διοικούσας Επιτροπής αυτών, εφαρμόζονται αναλόγως. Για την εφαρμογή του παρόντος η προθεσμία των παρ. 1 και 2 του άρθρου 37 του π.δ. 26/2012 ορίζεται σε εξήντα (60) ημέρες πριν από τη διενέργεια εκλογών.

Οι κατά τις ανωτέρω διατάξεις δηλώσεις των κομμάτων ή των συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων υποβάλλονται αποκλειστικά στην ηλεκτρονική πύλη υποψηφιοτήτων του άρθρου 33 του π.δ. 26/2012, περί παροχής πρόσβασης στην ηλεκτρονική πύλη καταχώρισης υποψηφίων, με ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 32 έως 34 αυτού, περί κατάρτισης συνδυασμών, και είναι δεσμευτικές για όλες τις νόμιμες συνέπειες.

2. Οι υποψήφιοι συμμετέχουν στην εκλογή σε συνδυασμό, ο οποίος καταρτίζεται από το κόμμα ή τον συνασπισμό συνεργαζόμενων κομμάτων που τους προτείνει, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3. Κανένας υποψήφιος δεν μπορεί να μετέχει σε περισσότερους από έναν συνδυασμούς.

3. Η πρόταση κάθε κόμματος ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, που αποτελεί τον συνδυασμό του κόμματος ή του συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, περιλαμβάνει υποψηφίους, των οποίων ο αριθμός είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των συνολικά εκλεγομένων, κάθε φορά, κατά την παρ. 1 του άρθρου 1, μελών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δεν μπορεί να υπερβαίνει τον διπλάσιο του αριθμού αυτού.

Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών κομμάτων ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, ο αριθμός των υποψηφίων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το σαράντα τοις εκατό (40%) του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, αντιστοίχως. Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.

Οι προϋποθέσεις του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου πρέπει να πληρούνται κατά την καταληκτική ημέρα της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού, επί ποινή μη ανακήρυξης του συνδυασμού του κόμματος ή του συνασπισμού των συνεργαζόμενων κομμάτων. Αν το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου για οποιονδήποτε λόγο δεν ανακηρύξει υποψήφιο ή υποψηφίους ενός συνδυασμού, τότε ο συνδυασμός ανακηρύσσεται με τους υποψηφίους που πληρούν τις προϋποθέσεις ανακήρυξης, μόνο αν η δήλωση

συνδυασμού κατά την υποβολή του, συμπεριλαμβανομένων των υποψηφίων που δεν ανακηρύχθηκαν, πληρούσε τις ανωτέρω προϋποθέσεις για τον συνολικό αριθμό των υποψηφίων και τον αριθμό υποψηφίων από κάθε φύλο.

Στην πύλη υποψηφιοτήτων οι συνδυασμοί υποβάλλουν και το έμβλημά τους, το οποίο πρέπει να αποτυπώνεται ευκρινώς σε παραλληλόγραμμο διαστάσεων 2,3 εκατοστών πλάτους και 1,2 εκατοστού ύψους.

4. Κάθε υποψήφιος - επί ποινή μη ανακήρυξης - επικυρώνει την αίτηση-δήλωση υποψηφιότητάς του, έως τη λήξη της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου της παρ. 8 του παρόντος με τη διαδικασία της παρ. 5 του άρθρου 34 του π.δ. 26/2012, περί κατάρτισης συνδυασμών, η οποία επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης για κάθε έννομη συνέπεια, με την οποία δηλώνει ότι:

α) δεν αποδέχθηκε τη συμμετοχή του ως υποψηφίου σε συνδυασμό - πρόταση άλλου κόμματος ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων,

β) δεν έχει στερηθεί το δικαίωμα του εκλέγειν,

γ) δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 2 του παρόντος και

δ) δεν έχει ανειλημμένη υποχρέωση παραμονής στην υπηρεσία για ορισμένο χρόνο, προκειμένου περί πολιτικών υπαλλήλων και στρατιωτικών εν γένει, κατά την ισχύουσα νομοθεσία.

Όποιος υποβάλλει ψευδή δήλωση υπόκειται στις ποινές της παρ. 3 του άρθρου 117 του π.δ. 26/2012.

5. Δεν είναι επιτρεπτή η παραίτηση υποψηφίου μετά από την οριστική υποβολή της δήλωσης του συνδυασμού. Ο συνδυασμός δύναται να συμπληρωθεί ή να τροποποιηθεί έως την καταληκτική ημερομηνία της παρ. 8.

6. Οι υποψήφιοι αναγράφονται στο ψηφοδέλτιο του κόμματος ή του συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων κατά την αλφαβητική σειρά του επωνύμου τους.

7. Στην πρόταση κάθε συνδυασμού επισυνάπτεται ηλεκτρονικό παράβολο ποσού είκοσι χιλιάδων (20.000,00) ευρώ, η έλλειψη του οποίου καθιστά την πρόταση απαράδεκτη. Το ποσό αυτό επιστρέφεται στα κόμματα ή τους συνασπισμούς συνεργαζόμενων κομμάτων, των οποίων οι συνδυασμοί έλαβαν

ποσοστό ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) τουλάχιστον του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων σε ολόκληρη την Επικράτεια.

8. Οι δηλώσεις υποβάλλονται έως πενήντα (50) ημέρες πριν από την ημερομηνία διενέργειας των εκλογών. Αν η ημερομηνία αυτή είναι μεταξύ της Μεγάλης Πέμπτης και της Δευτέρας του Πάσχα, τότε η προθεσμία παρατείνεται έως και την Τετάρτη μετά από το Πάσχα. Πέντε (5) ημέρες μετά από την ημερομηνία του πρώτου εδαφίου, το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους υποψηφίους που προτάθηκαν νόμιμα κατά συνδυασμούς, όπως αυτοί δηλώθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Ομοίως, αν η καταληκτική ημερομηνία ανακήρυξης είναι μεταξύ της Μεγάλης Πέμπτης και της Δευτέρας του Πάσχα, η καταληκτική ημερομηνία ανακήρυξης παρατείνεται έως και την Τετάρτη μετά από το Πάσχα. Οι συνδυασμοί ανακηρύσσονται κατά σειρά με την εξής σειρά:

α) Προηγούνται κατά σειρά εκλογικής δύναμης τα κόμματα ή οι συνασπισμοί συνεργαζόμενων κομμάτων που συμμετείχαν στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές.

β) Ακολουθούν κατά σειρά εκλογικής δύναμης τα κόμματα ή οι συνασπισμοί συνεργαζόμενων κομμάτων που συμμετείχαν στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη εκπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

γ) Τέλος, ανακηρύσσονται τα λοιπά κόμματα ή οι συνασπισμοί συνεργαζόμενων κομμάτων κατά σειρά υποβολής της δήλωσης συνδυασμού.

Εφόσον κόμμα ή κόμματα των περ. α) και β) μετέχουν σε συνασπισμό συνεργαζόμενων κομμάτων, θεωρείται ότι ο συνασπισμός συνεργαζόμενων κομμάτων έχει λάβει την εκλογική δύναμη του κόμματος ή του μεγαλύτερου σε εκλογική δύναμη των συνεργαζόμενων κομμάτων που τον απαρτίζουν.

Η παρ. 1 του άρθρου 32 του π.δ. 26/2012, περί συνδρομής των προϋποθέσεων κατάρτισης συνδυασμών, εφαρμόζεται και για τα κόμματα και τους συνασπισμούς συνεργαζόμενων κομμάτων που συμμετέχουν στις εκλογές για την ανάδειξη εκπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή υπομνημάτων είναι η επόμενη της ημερομηνίας του πρώτου εδαφίου της παρούσας.

9. Οι συνδυασμοί και υποψήφιοι που ανακηρύσσονται ανακοινώνονται αμέσως στο Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, προβαίνει αμελλητί στην έκδοση προκήρυξης, στην οποία περιλαμβάνονται

τα στοιχεία της απόφασης ανακήρυξης. Η προκήρυξη κοινοποιείται αμέσως στους Αντιπεριφερει- άρχες, οι οποίοι τη γνωστοποιούν κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 39 του π.δ. 26/2012, περί κοινοποίησης ονομάτων ανακηρυχθέντων υποψηφίων.

10. Για την υποβοήθηση του έργου του Α1 Τμήματος του Αρείου Πάγου, όσον αφορά στην ανακήρυξη των συνδυασμών και των υποψηφίων βουλευτών, καθώς και για τη διαδικασία του άρθρου 103 του π.δ. 26/2012, περί ανακήρυξης βουλευτών, δύναται να διατίθεται προσωπικό της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, κατόπιν αιτήματος του Α1 Τμήματος του Αρείου Πάγου.»

Άρθρο 5

Γενικό αποτέλεσμα ψηφοφορίας - Κατανομή

εδρών - Αντικατάσταση άρθρου 6 ν. 4255/2014

Το άρθρο 6 του ν. 4255/2014 (Α΄ 11), περί αποτελέσματος της ψηφοφορίας και κατανομής των εδρών, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 6

Γενικό αποτέλεσμα ψηφοφορίας -

Κατανομή εδρών

1. Η Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή του άρθρου 101 του π.δ. 26/2012 (Α΄57), που εδρεύει στο Υπουργείο Εσωτερικών, με βάση τους, κατά το άρθρο 5 του παρόντος, πίνακες των πρωτοδικείων, καταρτίζει τον γενικό οριστικό πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας σε όλη την επικράτεια και με βάση τα αποτελέσματα αυτά προβαίνει στην κατανομή των εδρών των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μεταξύ των συνδυασμών των κομμάτων και των συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων που μετείχαν στην εκλογή, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παρ. 2 έως 4 του παρόντος.

2. Η κατά την παρ. 1 κατανομή ενεργείται αναλογικά με την εκλογική δύναμη σε όλη την επικράτεια των συνδυασμών που μετέχουν σε αυτήν, σύμφωνα με τη διαδικασία των παρ. 3 και 4.

3. Κόμμα ή συνασπισμός συνεργαζόμενων κομμάτων που δεν συγκέντρωσε ποσοστό έγκυρων ψηφοδελτίων τουλάχιστον ίσο με το τρία τοις εκατό (3%)

του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων, που έλαβαν σε ολόκληρη την επικράτεια τα κόμματα και οι συνασπισμοί συνεργαζόμενων κομμάτων, δεν δικαιούται έδρα μέλους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

4. Για τον υπολογισμό των εδρών συνολικά στην επικράτεια που δικαιούται κάθε κόμμα ή συνασπισμός συνεργαζόμενων κομμάτων που πληροί το κριτήριο της παρ. 3 εφαρμόζονται τα εξής:

α. Για την κατανομή των εδρών ως εκλογικό μέτρο λαμβάνεται το ακέραιο μέρος του πηλίκου που προκύπτει από τη διαίρεση του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην Επικράτεια όλοι οι εκλογικοί σχηματισμοί, που συμμετέχουν στην κατανομή των εδρών σύμφωνα με την παρ. 3 προς τον αριθμό των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που κάθε φορά αναλογούν στην Ελλάδα.

β. Ο αριθμός των εδρών που αναδεικνύουν όσοι συμμετέχουν στην κατανομή εδρών προκύπτει από το ακέραιο μέρος του πηλίκου της διαίρεσης του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων, που έλαβαν στην Επικράτεια διά του εκλογικού μέτρου.

γ. Αδιάθετες έδρες κατανέμονται ανά μία σε όσους έχουν το μεγαλύτερο αξιοσημείωτο υπόλοιπο, αρχίζοντας από τον συνδυασμό με το μεγαλύτερο υπόλοιπο. Σε περίπτωση ίσου αριθμού αξιοσημείωτου υπολοίπου, προηγείται ο συνδυασμός με τον μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων στην Επικράτεια. Αν εξακολουθούν και παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία σε κάθε συνδυασμό ξεκινώντας από αυτόν με τον μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων στην Επικράτεια.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΑΣΚΗΣΗ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΜΕ ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟ

Άρθρο 6

Πεδίο εφαρμογής - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 1 ν. 4648/2019

1. Στις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου υπάγονται οι Έλληνες εκλογείς οι οποίοι επιλέγουν την επιστολική ψήφο ως μέσο άσκησης του εκλογικού τους δικαιώματος. Το παρόν Κεφάλαιο ισχύει αποκλειστικά για τις εκλογές για την ανάδειξη εκπροσώπων της χώρας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με

τον ν. 4255/2014 (Α΄ 11), καθώς και για τη διεξαγωγή εθνικού δημοψηφίσματος, σύμφωνα με τον ν. 4023/2011 (Α΄ 220).

2. Η παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4648/2019 (Α΄ 205), περί του πεδίου εφαρμογής του νόμου αυτού, τροποποιείται ως προς το πεδίο εφαρμογής του ν. 4648/2019 ο οποίος εφαρμόζεται μόνο κατά τις βουλευτικές εκλογές και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Εκλογείς οι οποίοι την ημέρα των βουλευτικών εκλογών βρίσκονται εκτός της Επικράτειας, μπορούν να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και με την επιφύλαξη του άρθρου 2.»

3. Σε περίπτωση διενέργειας την ίδια ημέρα βουλευτικών εκλογών και ευρωεκλογών ή βουλευτικών εκλογών και εθνικού δημοψηφίσματος δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου αλλά οι διατάξεις του ν. 4648/2019, περί διευκόλυνσης άσκησης του εκλογικού δικαιώματος εκλογέων που βρίσκονται εκτός ελληνικής επικράτειας και τροποποίησης της εκλογικής διαδικασίας.

Άρθρο 7

Ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι εκλογέων επιστολικής ψήφου

1. Οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι εκλογέων επιστολικής ψήφου που καταρτίζονται, φέρουν τον τίτλο «Ειδικός Εκλογικός Κατάλογος Εκλογέων Επιστολικής Ψήφου» και περιέχουν τα ακόλουθα για κάθε εκλογέα:

α) Τον αύξοντα αριθμό, β) τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό, γ) το επώνυμο, δ) το όνομα, ε) το όνομα του πατέρα, στ) το όνομα της μητέρας, ζ) το όνομα συζύγου και το επώνυμο πατέρα (εφόσον πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που φέρει το επώνυμο του συζύγου), η) την ημερομηνία και τον χρόνο γέννησης, θ) τον βασικό εκλογικό κατάλογο (βασική εκλογική περιφέρεια) όπου είναι εγγεγραμμένος (περιφερειακή ενότητα, δήμος, εκλογικό διαμέρισμα), ι) την πλήρη διεύθυνση διαμονής, ια) την πλήρη διεύθυνση στην οποία επιθυμεί να λάβει τον ειδικό φάκελο ψηφοφορίας, ιβ) τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, και ιγ) τα τηλέφωνα επικοινωνίας.

2. Το άρθρο 23 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί διάθεσης αντιτύπων εκλογικών καταλόγων και δημοσιευμάτων εκλογικού περιεχομένου, εφαρμόζεται αναλόγως και για τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εκλογέων επιστολικής ψήφου. Από τη διάθεση αντιτύπων εκλογικών καταλόγων και

δημοσιευμάτων εκλογικού περιεχομένου στα πολιτικά κόμματα, εξαιρούνται τα στοιχεία των περ. ια), ιβ) και ιγ) της παρ. 1 του παρόντος.

3. Μετά από τον ορισμό των εκλογικών τμημάτων διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου του άρθρου 10 και ειδικά για την εκλογική διαδικασία επιστολικής ψήφου, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι εκλογέων επιστολικής ψήφου συντάσσονται ανά εκλογικό τμήμα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου.

Άρθρο 8

Ειδική εφαρμογή εγγραφής εκλογέων που επιθυμούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα με επιστολική ψήφο

1. Το Υπουργείο Εσωτερικών δημιουργεί ηλεκτρονική εφαρμογή, προσβάσιμη μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr) για την εγγραφή, τη μεταβολή στοιχείων και τη διαγραφή από τον ειδικό εκλογικό κατάλογο εκλογέων επιστολικής ψήφου. Οι εκλογείς που επιθυμούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα με επιστολική ψήφο, εγγράφονται με δική τους μέριμνα στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του άρθρου 7. Η εγγραφή, μεταβολή και διαγραφή από αυτούς γίνεται οποτεδήποτε με αίτηση του ενδιαφερομένου σύμφωνα με τη διαδικασία του παρόντος. Η καταχώριση και η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ανωτέρω φυσικών προσώπων γίνεται σύμφωνα με τον ν. 4624/2019 (Α΄ 137) και τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (L 119).

2. Η διαδικασία πρόσβασης στην ειδική εφαρμογή λαμβάνει μέριμνα για την ταυτοποίηση του εκλογέα και την αποτροπή κακόβουλης χρήσης αυτής. Κατά την αίτηση του εκλογέα, ο αριθμός κινητού τηλεφώνου και η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του αντλούνται από το Εθνικό Μητρώο Πολιτών, εφόσον είναι διαθέσιμα, και επιβεβαιώνονται από τον ίδιο, άλλως δηλώνονται υποχρεωτικά από τον ίδιο, και η εγκυρότητά τους επιβεβαιώνεται με κωδικό μιας χρήσης (One Time Password). Για την ταυτοποίηση του εκλογέα γίνεται χρήση των προσωπικών κωδικών - διαπιστευτηρίων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Γ.Γ.Π.Σ.Ψ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (taxisnet).

Εναλλακτικά, ο εκλογέας μπορεί να πιστοποιηθεί στην εφαρμογή κάνοντας χρήση συνδυασμού των στοιχείων του διαβατηρίου του και του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας. Για την πιστοποίηση αυτή γίνεται χρήση των απαραίτητων διαδικτυακών υπηρεσιών μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γ.Γ.Π.Σ.Ψ.Δ., σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4623/2019 (Α΄ 134), περί δεδομένων του δημόσιου τομέα, και το άρθρο 84 του ν. 4727/2020 (Α΄ 184), περί διαλειτουργικότητας των φορέων του δημόσιου τομέα.

3. Οι εκλογείς δύνανται να υποβάλλουν τις αιτήσεις της παρ. 1 και μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.), καθώς και των ελληνικών διπλωματικών αρχών στο εξωτερικό.

4. Οι αιτήσεις εγγραφής, μεταβολής και ακύρωσης γίνονται αμέσως οριστικές.

5. Οι εκλογείς οφείλουν να επικαιροποιούν τα στοιχεία της διεύθυνσής τους ή της επικοινωνίας τους αμέσως μόλις αυτά μεταβληθούν. Ειδικά για τη μεταβολή του αριθμού κινητού τηλεφώνου ή της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, γίνεται εκ νέου επιβεβαίωση του αριθμού ή της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με κωδικό μιας χρήσης.

6. Η υποβολή αίτησης, η ακύρωση ή η τροποποίησή της επιτρέπονται έως και σαράντα (40) ημέρες πριν από τη διενέργεια των εκλογών.

7. Με την επιφύλαξη των παρ. 4 έως 6 του άρθρου 21 του παρόντος, εκλογέας ο οποίος έχει δηλώσει ότι επιθυμεί να διευκολυνθεί στην άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος με επιστολική ψήφο δεν μπορεί να ψηφίσει με οποιονδήποτε τρόπο σε κανένα εκλογικό τμήμα. Ομοίως, διαγράφεται από τις καταστάσεις των παρ. 2 και 7 του άρθρου 27 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί κατάρτισης ειδικών εκλογικών καταλόγων. Η παράβαση του πρώτου εδαφίου επισύρει τις κυρώσεις της παρ. 2 του άρθρου 113 του π.δ. 26/2012.

8. Όποιος χωρίς δικαίωμα αποκτά πρόσβαση στην ειδική εφαρμογή για την ταυτοποίηση εκλογέα με σκοπό την κακόβουλη χρήση αυτής τιμωρείται με φυλάκιση δύο (2) ετών τουλάχιστον και χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ.

9. Για την ομαλή λειτουργία της ηλεκτρονικής εφαρμογής της παρ. 1 του παρόντος και το κόστος συντήρησης αυτής εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 130 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί προμήθειας εκλογικών ειδών.

Άρθρο 9

Ενσωμάτωση αιτήσεων και λοιπών μεταβολών στους εκλογικούς καταλόγους

- 1.** Οι βασικοί εκλογικοί κατάλογοι ενημερώνονται με βάση τις αιτήσεις των εκλογέων που επιθυμούν να ψηφίσουν με επιστολική ψήφο. Η οριστικοποίηση, οι μεταβολές και οι ακυρώσεις των αιτήσεων καταχωρίζονται άμεσα.
- 2.** Με μέριμνα του Υπουργείου Εσωτερικών τίθεται ή αφαιρείται αναλόγως στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους ειδική σήμανση σε όσους εκλογείς έχουν εγγραφεί στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του άρθρου 7.
- 3.** Το Υπουργείο Εσωτερικών επικαιροποιεί αμελλητί τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους επιστολικής ψήφου με βάση τις μεταβολές που επέρχονται στους εκλογείς στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους.

Άρθρο 10

Εκλογικά Τμήματα Διαλογής Ψηφοδελτίων Επιστολικής Ψήφου

- 1.** Αμέσως μετά από την οριστικοποίηση των εκλογικών καταλόγων, σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 9, συστήνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών τα Εκλογικά Τμήματα Διαλογής Ψηφοδελτίων Επιστολικής Ψήφου και κατανέμονται σε αυτά οι εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του άρθρου 7. Τα εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου και οι επιτροπές συλλογής επιστολικής ψήφου στεγάζονται σε κατάλληλους δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, που μισθώνονται με επιμέλεια του Υπουργείου Εσωτερικών. Η κατανομή των εκλογέων σε εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου μπορεί να γίνεται και με γεωγραφικά κριτήρια για τους εκλογείς, με βάση τη διεύθυνση που δήλωσαν στην αίτησή τους.
- 2.** Η απόφαση της παρ. 1 κοινοποιείται άμεσα στο Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών.
- 3.** Σε κάθε ένα από τα εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου μπορούν να κατανε- μηθούν έως χίλιοι (1.000) εκλογείς. Ο ελάχιστος αριθμός εκλογέων σε κάθε ένα από αυτά δεν μπορεί να είναι μικρότερος των εκατό (100).

4. Η φύλαξη των χώρων στα οποία στεγάζονται τα εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου και οι επιτροπές συλλογής επιστολικής ψήφου ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της Ελληνικής Αστυνομίας και ενεργείται είτε με τη διάθεση φρουράς κατά εκλογικό τμήμα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου είτε με την επιτήρηση κατά ευρύτερες μονάδες στέγασης των εκλογικών τμημάτων διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου και των επιτροπών συλλογής επιστολικής ψήφου. Η φύλαξη αρχίζει την επόμενη ημέρα της έναρξης αποστολής των εκλογικών φακέλων στους εκλογείς και λήγει με το πέρας της επομένης της διενέργειας των εκλογών.

5. Οι χώροι στους οποίους βρίσκονται οι κάλπες παρακολουθούνται από κύκλωμα τηλεόρασης όλο το εικοσιτετράωρο. Το σχετικό υλικό καταγράφεται και διατηρείται στο Πρωτοδικείο Αθηνών για όλα τα εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών από τη διενέργεια των εκλογών. Με την απόφαση της παρ. 1 ορίζονται το όργανο που έχει την ευθύνη καταγραφής και μεταφοράς του υλικού στο Πρωτοδικείο Αθηνών, το όργανο που έχει την ευθύνη διατήρησης του υλικού στο Πρωτοδικείο Αθηνών, μετά από γνώμη του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου Αθηνών, καθώς και ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ρυθμίζεται κάθε άλλο ζήτημα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την εφαρμογή της παρούσας. Το υλικό αυτό δεν επιτρέπεται να δημοσιοποιηθεί κατά οποιονδήποτε τρόπο, παρά μόνο με άδεια του Προέδρου του Α1 Τμήματος του Αρείου Πάγου.

Άρθρο 11

Αποστολή ειδικών φακέλων ψηφοφορίας

1. Το αργότερο δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από την ημέρα των εκλογών, το Υπουργείο Εσωτερικών ταχυδρομεί, με συστημένη κατεπείγουσα επιστολή στη διεύθυνση παραλαβής της επιστολικής ψήφου που έχει δηλώσει κάθε εκλογέας, τον ειδικό εκλογικό φάκελο.

2. Με ευθύνη του αναδόχου ή των αναδόχων παροχής ταχυδρομικών ή ταχυμεταφορικών υπηρεσιών, ο φάκελος μπορεί να παραληφθεί μόνο από τον εκλογέα ή από ρητά εξουσιοδοτημένο για τον σκοπό αυτόν πρόσωπο με εξακρίβωση της ταυτότητάς του από τον διανομέα. Για την εξουσιοδότηση του πρώτου εδαφίου απαιτείται θεώρηση γνησίου υπογραφής από δημόσια αρχή ή μέσω της ηλεκτρονικής πύλης «gov.gr».

3. Σε περίπτωση παραβίασης της παρ. 2 επιβάλλεται στον ανάδοχο ή στους ανάδοχους παροχής ταχυδρομικών ή ταχυμεταφορικών υπηρεσιών ποινική ρήτρα δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ανά φάκελο για τον οποίο διαπιστώθηκε η παραβίαση.

4. Ο εκλογέας ενημερώνεται με κάθε πρόσφορο μέσο και ιδίως με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την αποστολή του φακέλου, στο οποίο μπορεί να συμπεριλαμβάνεται σύνδεσμος για την παρακολούθηση της εξέλιξης της αποστολής (tracking).

Άρθρο 12

Περιεχόμενο ειδικών φακέλων ψηφοφορίας

1. Ο ειδικός φάκελος ψηφοφορίας περιέχει τα παρακάτω στοιχεία:

α) Στην εξωτερική του πλευρά εμφανίζονται το όνομα του αποστολέα (Υπουργείο Εσωτερικών), το όνομα και η διεύθυνση του παραλήπτη, καθώς και ο ειδικός εκλογικός αριθμός του εκλογέα.

β) Στο εσωτερικό του φακέλου περιέχονται τα παρακάτω στοιχεία:

βα) αίτηση - υπεύθυνη δήλωση επιστολικής ψήφου, ββ) φάκελος επιστροφής επιστολικής ψήφου με προ- συμπληρωμένη τη διεύθυνση του παραλήπτη (εκλογικού τμήματος διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου), βγ) το ψηφοδέλτιο, όπως αυτό περιγράφεται στην παρ. 2,

βδ) έντυπο οδηγιών και κατάλογος υποψηφίων ανά συνδυασμό σε αλφαβητική σειρά και με ξεχωριστή αύξουσα αρίθμηση ανά συνδυασμό, όπως αυτοί έχουν ανακηρυχθεί,

βε) ο φάκελος ψηφοφορίας,

βστ) πιθανό λοιπό σχετικό συνοδευτικό υλικό.

2. Το ψηφοδέλτιο τυπώνεται με μέριμνα του Υπουργείου Εσωτερικών. Το ψηφοδέλτιο είναι ενιαίο και περιλαμβάνει το σύνολο των κομμάτων ή των συνασπισμών συ- νεργαζόμενων κομμάτων που συμμετέχουν στις εκλογές κατά σειρά ανακήρυξης και ειδικό χώρο για την επιλογή των υποψηφίων κάθε συνδυασμού από τους εκλογείς. Μετά από την παράθεση των κομμάτων και των συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων περιλαμβάνεται και η επιλογή «Δεν επιλέγω κανέναν από τους ανωτέρω - Ψηφίζω λευκό».

3. Για την ενημέρωση των εκλογέων, το Υπουργείο Εσωτερικών αναρτά στην ιστοσελίδα του το ψηφοδέλτιο και λοιπά πληροφοριακά στοιχεία και λαμβάνει ειδική μέριμνα για τη μη αλλοίωση των συγκεκριμένων αρχείων.

- 4.** Στις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παρ. 7 του άρθρου 13, καθώς και σε περίπτωση αδυναμίας χρήσης του ψηφοδέλτιου, ο εκλογέας, μπορεί να εκτυπώσει σε λευκή σελίδα μεγέθους A4 ή Letter με βάρος χαρτιού 80g/m² το αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών ψηφοδέλτιο. Ψηφοδέλτια ασπρόμαυρης απόχρωσης θεωρούνται έγκυρα, αν δεν συντρέχουν άλλοι λόγοι ακυρότητας. Ομοίως, ο εκλογέας μπορεί να εκτυπώσει την αίτηση - υπεύθυνη δήλωση επιστολικής ψήφου από την ίδια ιστοσελίδα σε λευκή σελίδα των ίδιων διαστάσεων.
- 5.** Οι φάκελοι ψηφοφορίας, μέσα στους οποίους τοποθετούνται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται ομοιόμορφα από αδιαφανές χαρτί λευκής απόχρωσης.
- 6.** Ο ειδικός φάκελος ψηφοφορίας και τα περιεχόμενά του, όπως αυτά καθορίζονται στη παρ. 1, μπορούν να κατασκευαστούν από δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα ο οποίος διαθέτει την κατάλληλη τεχνογνωσία και υποδομή.
- 7.** Ο ειδικός φάκελος ψηφοφορίας, ο φάκελος επιστροφής επιστολικής ψήφου και ο φάκελος ψηφοφορίας φέρουν ειδικό γνώρισμα γνησιότητας.
- 8.** Απαγορεύεται η διακίνηση έντυπων υλικών των κομμάτων ή συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων ή άλλων φορέων μέσω του ειδικού φακέλου ψηφοφορίας.
- 9.** Απαγορεύεται η διακίνηση του ειδικού φακέλου ψηφοφορίας από τρίτους, συμπεριλαμβανομένων και των πολιτικών κομμάτων.
- 10.** Απαγορεύονται η αλλοίωση, πλαστογράφηση ή παραγωγή φακέλων με παρόμοια μορφή με αυτή του ειδικού εκλογικού φακέλου ή του φακέλου ψηφοφορίας.
- 11.** Απαγορεύεται το άνοιγμα του φακέλου ψηφοφορίας και του φακέλου επιστροφής επιστολικής ψήφου από μη εξουσιοδοτημένα από τις διατάξεις του παρόντος πρόσωπα.
- 12.** Η παράβαση των παρ. 8 και 9 τιμωρείται με φυλάκιση δύο (2) ετών τουλάχιστον. Η παράβαση των παρ. 10 και 11 τιμωρείται με φυλάκιση τριών (3) ετών τουλάχιστον και χρηματική ποινή από εκατό χιλιάδες (100.000) έως τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ.

Άρθρο 13

Διαδικασία ψηφοφορίας

1. Ο εκλογέας συμπληρώνει και υπογράφει την αίτηση- υπεύθυνη δήλωση επιστολικής ψήφου ηλεκτρονικά ή έγ- χαρτα. Με την υπεύθυνη δήλωση ο εκλογέας δηλώνει ότι: α) Έχει εγγραφεί στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εκλογέων επιστολικής ψήφου και δεν πρόκειται να ψηφίσει με φυσική παρουσία στις επικείμενες εκλογές, εφόσον ο φάκελος παραληφθεί από την ειδική επιτροπή συλλογής επιστολικής ψήφου.

β) Η συμπλήρωση του ψηφοδέλιου, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής των υποψηφίων, έγινε αποκλειστικά από τον ίδιο δίχως την παρουσία άλλου προσώπου. Η προτίμηση που εκφράστηκε στο ψηφοδέλτιο εκφράζει αποκλειστικά και μόνο τη δική του επιλογή.

γ) Είναι σε γνώση του ότι αποτελεί ποινικό αδίκημα η πλαστογράφηση της παρούσας υπεύθυνης δήλωσης ή η ψευδής δήλωση των ανωτέρω στοιχείων.

2. Ο εκλογέας βάζει σταυρό προτίμησης στο κόμμα ή στον συνασπισμό συνεργαζόμενων κομμάτων που επιθυμεί και στο ειδικό τμήμα του ψηφοδέλιου επιλέγει, είτε κυκλώνοντας είτε σημειώνοντας τον αριθμό που αντιστοιχεί στον υποψήφιο ή στους υποψηφίους του συνδυασμού αυτού, στους οποίους επιθυμεί να εκφράσει την προτίμησή του. Αν δεν τεθεί σταυρός προτίμησης σε συνδυασμό, το ψηφοδέλτιο θεωρείται λευκό. Αν τεθεί σταυρός προτίμησης σε συνδυασμό αλλά δεν επιλεγεί κανένας υποψήφιος του συνδυασμού, το ψηφοδέλτιο θεωρείται έγκυρο υπέρ του συνδυασμού. Αν δεν έχει τεθεί σταυρός προτίμησης σε συνδυασμό και έχουν επι- λεγεί υποψήφιοι, το ψηφοδέλτιο θεωρείται άκυρο. Αν τεθεί σταυρός προτίμησης στην ένδειξη «Δεν επιλέγω κανέναν από τους ανωτέρω - Ψηφίζω λευκό», τότε το ψηφοδέλτιο θεωρείται λευκό, ανεξαρτήτως αν έχουν επιλεγεί ή όχι υποψήφιοι.

Αν εκλογέας επιλέξει περισσότερους υποψηφίους από τον μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό, το ψηφοδέλτιο θεωρείται έγκυρο όσον αφορά τον συνδυασμό, ωστόσο, δεν λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης. Ο εκλογέας σημειώνει στο ψηφοδέλτιο και τον συνολικό αριθμό προτίμησης υπέρ υποψηφίων που έχει επιλέξει. Αν εκλογέας δεν συμπληρώσει τον αριθμό των σταυρών προτίμησης, το ψηφοδέλτιο θεωρείται έγκυρο όσον αφορά στον συνδυασμό, ωστόσο δεν λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.

Ο εκλογέας τοποθετεί το ψηφοδέλτιο στον φάκελο ψηφοφορίας και κλείνει τον φάκελο, χρησιμοποιώντας το ειδικό αυτοκόλλητο.

3. Απαγορεύεται η αναγραφή οποιουδήποτε στοιχείου στον φάκελο ψηφοφορίας επί ποινή ακυρότητας του ψηφοδέλτιου.

4. Μέσα στον φάκελο επιστροφής, ο εκλογέας τοποθετεί τον σφραγισμένο φάκελο ψηφοφορίας, ο οποίος περιέχει το ψηφοδέλτιο και συμπληρώνει ηλεκτρονικά, μέσω της ειδικής εφαρμογής του άρθρου 8, την υπεύθυνη δήλωση, κάνοντας χρήση των κωδικών ταυτοποίησης της παρ. 2 του άρθρου 8 στο κινητό τηλέφωνο και στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έχει δηλωθεί. Εναλλακτικά, ο εκλογέας του παρόντος, αντί της χρήσης της ειδικής εφαρμογής του άρθρου 8, δύναται να τοποθετήσει στον φάκελο επιστροφής, εκτός του σφραγισμένου φακέλου ψηφοφορίας, και α) την υπογεγραμμένη αίτηση - υπεύθυνη δήλωση επιστολικής ψήφου, και β) φωτοτυπία των δύο (2) όψεων της αστυνομικής του ταυτότητας ή της ελληνικής άδειας οδήγησης ή του ελληνικού του διαβατηρίου ή της ταυτότητας των ενόπλων δυνάμεων ή των σωμάτων ασφαλείας. Γίνονται δεκτές κομμένες ταυτότητες, ληγμένα διαβατήρια, καθώς και διαβατήρια που έχουν εκδοθεί από τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις πριν από τη μεταβίβαση της αρμοδιότητας στην Ελληνική Αστυνομία.

5. Ο φάκελος επιστροφής επιστολικής ψήφου απο- στέλλεται με μέριμνα του εκλογέα μέσω ταχυδρομείου, σύμφωνα με τις οδηγίες που αναγράφονται στα σχετικά έντυπα. Απαγορεύεται η αποστολή του φακέλου από τρίτο πρόσωπο, εκτός αν υπάρχει ρητή εξουσιοδότηση για τον σκοπό αυτόν από τον εκλογέα, αποκλειστικά σε περίπτωση αδυναμίας του να αποστείλει ο ίδιος τον φάκελο. Ειδικά για τις αποστολές εκλογικών φακέλων εντός της Επικράτειας:

α) Ο ανάδοχος ή οι ανάδοχοι των ταχυδρομικών ή ταχυμεταφορικών υπηρεσιών εξακριβώνουν την ταυτότητα του εκλογέα ή την ύπαρξη ρητής εξουσιοδότησης πριν από την παραλαβή του φακέλου επιστροφής επιστολικής ψήφου.

β) Δεν είναι επιτρεπτή η αποστολή του φακέλου μέσω μη συμβεβλημένων με το Υπουργείο Εσωτερικών πα- ρόχων ταχυδρομικών ή ταχυμεταφορικών υπηρεσιών.

6. Η αποστολή του φακέλου από το Υπουργείο Εσωτερικών γίνεται ατελώς για τον εκλογέα. Η επιστροφή του φακέλου γίνεται με πάροχο ταχυδρομικών ή ταχυ- μεταφορικών υπηρεσιών επίσης ατελώς για τον εκλογέα, εφόσον από τις συμβάσεις με τις εταιρείες παροχής ταχυδρομικών ή ταχυμεταφορικών υπηρεσιών προβλέπεται η δυνατότητα χρέωσης του Υπουργείου Εσωτερικών. Για τις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται η δυνατότητα χρέωσης του Υπουργείου Εσωτερικών με το κόστος επιστροφής του φακέλου επιστροφής επιστολικής ψήφου, είναι δυνατή η καταβολή ποσού σε τραπεζικό λογαριασμό

του εκλογέα. Το ποσό αυτό είναι ακατάσχετο, δεν υπόκειται σε κανενός είδους παρακράτηση ή φορολόγηση και δεν συμψηφίζεται με οφειλές των δικαιούχων προς το ελληνικό δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία από οποιαδήποτε αιτία. Οι εκλογείς μεριμνούν για την εμπρόθεσμη αποστολή του φακέλου επιστροφής επιστολικής ψήφου σύμφωνα με το άρθρο 14.

7. Για την υποβοήθηση του εκλογέα, και ιδίως των εκλογέων με αναπηρία, είναι δυνατή η δημιουργία εφαρμογής στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, όπου ο εκλογέας επιλέγει τον συνδυασμό που προτιμά και στη συνέχεια τους υποψηφίους στους οποίους θέλει να εκφράσει την προτίμησή του και εκτυπώνει το ψηφοδέλτιο συμπληρωμένο μηχανογραφικά με τις επιλογές του, κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 12.

Άρθρο 14

Παραλαβή φακέλου επιστροφής επιστολικής ψήφου

- 1.** Οι φάκελοι επιστροφής επιστολικής ψήφου παραλαμβάνονται από την Επιτροπή Συλλογής Επιστολικής Ψήφου έως τις 17:00 της παραμονής της ημέρας διενέργειας των εκλογών.
- 2.** Για τον σκοπό αυτόν οι πάροχοι ταχυδρομικών και ταχυμεταφορικών υπηρεσιών, που έχουν συμβληθεί με το Υπουργείο Εσωτερικών, οφείλουν να λειτουργούν και να παραδίδουν τους φακέλους επιστροφής επιστολικής ψήφου την παραμονή των εκλογών.
- 3.** Η Επιτροπή Συλλογής Επιστολικής Ψήφου παραλαμβάνει τους φακέλους επιστροφής επιστολικής ψήφου και τηρεί τη διαδικασία της παρ. 6 του άρθρου 15.

Άρθρο 15

Επιτροπές Συλλογής Επιστολικής Ψήφου

- 1.** Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών συγκροτούνται Επιτροπές Συλλογής Επιστολικής Ψήφου. Εφόσον έχουν συσταθεί πάνω από δέκα (10) εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου, και για κάθε δέκα τμήματα κατ' ελάχιστον, μπορεί να συστήνεται επιπλέον επιτροπή. Κάθε επιτροπή φέρει ειδική αύξουσα αρίθμηση.
- 2.** Κάθε Επιτροπή αποτελείται από τρία (3) μέλη. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής κληρώνεται από το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου μεταξύ των καταλόγων που καταρτίζουν το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Ελεγκτικό Συνέδριο και το

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, κατά περίπτωση, για τις περ. α) έως ε), η) και ιστ) της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί αντιπροσώπων δικαστικής αρχής. Τα μέλη της Επιτροπής κληρώνονται μεταξύ των προσώπων των περ. ιβ) και ιε) της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 που υπηρετούν στην περιφέρεια όπου έχουν συσταθεί τα εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου. Με την ίδια διαδικασία ορίζονται τα αναπληρωματικά μέλη. Πρόεδρος ή μέλος της Επιτροπής που κληρώνεται δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής σε εκλογικό τμήμα στην Επικράτεια. Το άρθρο 66 του π.δ. 26/2012, περί των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής και των καθηκόντων τους, εφαρμόζεται αναλόγως. Όπου στο άρθρο 66 του π.δ. 26/2012 αναφέρεται ο έφορος, νοείται ο Γενικός Έφορος παρακολούθησης διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο του άρθρου 18 του παρόντος.

3. Το έργο των Επιτροπών μπορούν να υποβοηθούν δικαστικοί υπάλληλοι που υπηρετούν σε υπηρεσίες που εδρεύουν εντός της οικείας περιφέρειας.

4. Έργο των Επιτροπών είναι η παραλαβή και η φύλαξη των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου, η καταγραφή τους και η διανομή τους στο εκλογικό τμήμα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου, όπου έχει κατανεμηθεί ο κάθε εκλογέας. Η θητεία των Επιτροπών αρχίζει την επόμενη της έναρξης αποστολής των εκλογικών φακέλων στους εκλογείς και λήγει μετά το πέρας της επομένης της διενέργειας των εκλογών.

5. Οι Επιτροπές λειτουργούν καθημερινά από τις 9:00 μέχρι τις 18:00. Με απόφαση του Προέδρου τους, μπορεί να διευρυνθεί το ωράριο λειτουργίας τους για το σύνολο της θητείας τους ή για μέρος αυτής.

6. Οι Επιτροπές έχουν ως αρμοδιότητες:

α) Την παραλαβή από τους παρόχους ταχυδρομικών και ταχυμεταφορικών υπηρεσιών των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου των εκλογέων. Για κάθε έναν φάκελο που παραλαμβάνεται, καταγράφεται σε ειδική εφαρμογή ο ειδικός εκλογικός αριθμός του εκλογέα, ο οποίος ενημερώνεται με μήνυμα κινητού τηλεφώνου και με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την παραλαβή του φακέλου του. Οι Επιτροπές αναζητούν, με βάση τον ειδικό εκλογικό αριθμό του εκλογέα, όπως αυτός εμφανίζεται στον φάκελο επιστροφής, το εκλογικό τμήμα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου στο οποίο ανήκει. Σε περίπτωση που ο ειδικός εκλογικός αριθμός δεν ανήκει σε εκλογέα που έχει εγγραφεί στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους επιστολικής ψήφου, τότε ο φάκελος δεν ανοίγεται και φυλάσσεται ξεχωριστά. Αν είναι δυσδιάκριτος ο ειδικός εκλογικός αριθμός, όπως αυτός εμφανίζεται στον

φάκελο, οι Επιτροπές μπορούν να ταυτοποιήσουν τον εκλογέα μέσω ειδικής εφαρμογής πρόσβασης στους εκλογικούς καταλόγους και, εφόσον είναι προφανής η ταυτοποίηση του εκλογέα, να ακολουθήσουν τη διαδικασία του πρώτου, δεύτερου και τρίτου εδαφίου. Στην ανωτέρω εφαρμογή καταχωρίζεται η παραλαβή της επιστολικής ψήφου του συγκεκριμένου εκλογέα.

β) Την τοποθέτηση των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου σε ειδικές κάλπες φύλαξης.

7. Το Υπουργείο Εσωτερικών μεριμνά για την ύπαρξη του κατάλληλου αριθμού ειδικών καλπών φύλαξης φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου. Για κάθε ένα εκλογικό τμήμα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου διατίθεται μια ειδική κάλπη φύλαξης φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου. Εφόσον κριθεί απαραίτητο από την Επιτροπή για λόγους χωρητικότητας, μπορεί να αντιστοιχούν περισσότερες ειδικές κάλπες ανά εκλογικό τμήμα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου.

8. Στις 7:00 της ημέρας διενέργειας των εκλογών, η ειδική κάλπη ή οι ειδικές κάλπες φύλαξης των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου παραδίδονται επί αποδείξει στην Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου του οικείου εκλογικού τμήματος διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου.

9. Η παρ. 5 του άρθρου 10 για την παρακολούθηση των χώρων στους οποίους βρίσκονται οι κάλπες εφαρμόζεται αναλόγως. Με την απόφαση της παρ. 1 του παρόντος ορίζονται το όργανο που έχει την ευθύνη καταγραφής και μεταφοράς του υλικού στο Πρωτοδικείο Αθηνών, το όργανο που έχει την ευθύνη διατήρησης του υλικού στο Πρωτοδικείο Αθηνών, μετά από γνώμη του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου Αθηνών, καθώς και ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ρυθμίζεται κάθε άλλο ζήτημα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 16

Εφορευτικές Επιτροπές Διαλογής Επιστολικής Ψήφου

1. Για κάθε ένα από τα εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου του άρθρου 10 συγκροτείται Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου, η οποία αποτελείται από τρία (3) μέλη.

2. Πρόεδρος της επιτροπής κληρώνεται δικαστικός λειτουργός των περ. α) έως ε), η) ή ιστ) της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), περί των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής. Το άρθρο 66 του π.δ. 26/2012, περί των

αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής και των καθηκόντων τους, εφαρμόζεται αναλόγως. Όπου στο άρθρο 66 του π.δ. 26/2012 αναφέρεται ο έφορος, νοείται ο Γενικός Έφορος παρακολούθησης διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο του άρθρου 18.

3. Μέλη της Επιτροπής κληρώνονται μεταξύ των περι-ληφθέντων στους καταλόγους που καταρτίζονται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012, για όλες τις περιπτώσεις της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, εφαρμοζόμενης αναλόγως και της παρ. 4 του ίδιου άρθρου. Με την ίδια διαδικασία ορίζονται τα αναπληρωματικά μέλη.

4. Πρόεδρος ή μέλος που κληρώνεται δεν μπορεί να είναι αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής σε εκλογικό τμήμα στην Επικράτεια.

5. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής αναθέτει καθήκοντα γραμματέα σε δικαστικό υπάλληλο των περ. ιβ) ή ιε) της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012.

6. Ειδικά για την Επιτροπή της παρ. 1, εφόσον τα μέλη της δεν έχουν εγγραφεί στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εκλογέων επιστολικής ψήφου, εφαρμόζεται αναλόγως και η παρ. 1 του άρθρου 69 του π.δ. 26/2012, περί ψηφοφορίας αντιπροσώπων δικαστικής αρχής και εφόρων αυτών. Για τον σκοπό αυτά το Υπουργείο Εσωτερικών μεριμνά για την ύπαρξη ψηφοδελτίων και φακέλων ψηφοφορίας, όμοιων με αυτά των υποπερ. βγ) και βε) της περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 12, στους χώρους διαλογής των εκλογικών τμημάτων επιστολικής ψήφου, τα οποία παραδίδονται στον Γενικό Έφορο παρακολούθησης διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο του άρθρου 18.

Άρθρο 17

Αντιπρόσωποι κομμάτων

1. Κάθε κόμμα ή συνασπισμός συνεργαζόμενων κομμάτων, εφόσον έχει ανακηρυχθεί, μπορεί να ορίσει αντιπρόσωπό του μαζί με τον αναπληρωτή του στις επιτροπές των άρθρων 15 και 16. Για τον ορισμό τους εφαρμόζονται αναλόγως οι παρ. 1 έως 4 του άρθρου 40 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί αντιπροσώπων και πληρεξουσίων υποψηφίων.

2. Οι υποψήφιοι δεν μπορούν να ορίσουν αντιπρόσωπο μεμονωμένα.

3. Δεν επιτρέπεται η ταυτόχρονη παρουσία του τακτικού και του αναπληρωματικού αντιπροσώπου του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, κατά τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας.

4. Οι αντιπρόσωποι έχουν το δικαίωμα να παρευρίσκονται στη διαδικασία, να διατυπώνουν κάθε παρατήρηση ή ένσταση σχετικά με την τάξη της

ψηφοφορίας για το συμφέρον των κομμάτων, συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων και των υποψηφίων, να θέτουν τη σφραγίδα τους στην κάλπη, να παρευρίσκονται στη διαλογή των ψήφων και να ασκούν κάθε άλλο δικαίωμα που παρέχεται από τον νόμο.

Άρθρο 18

Γενικός Έφορος παρακολούθησης διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο

- 1.** Ο Πρόεδρος του Αρείου Πάγου ορίζει έναν εκ των Αντιπροέδρων ή μελών του Δικαστηρίου ως Γενικό Έφορο παρακολούθησης της διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο.
- 2.** Ο Γενικός Έφορος παρακολούθησης της διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο ασκεί κατ' αναλογία τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 67 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), περί εφόρων των αντιπροσώπων δικαστικής αρχής.
- 3.** Ο Γενικός Έφορος είναι υπεύθυνος σε συνεργασία με τον Πρόεδρο της επιτροπής του άρθρου 15 και για τη φύλαξη των καλπών από την αστυνομική δύναμη με το πέρας του ωραρίου της Επιτροπής όπως προβλέπεται στην παρ. 5 του άρθρου 15.
- 4.** Το έργο του Γενικού Εφόρου συνεπικουρούν δικαστικοί υπάλληλοι που ορίζονται με απόφασή του.
- 5.** Εφόσον συσταθούν εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου σε περισσότερες της μίας γεωγραφικής περιφέρειας, ο Γενικός Έφορος μπορεί να διορίσει ως Βοηθό Γενικό Έφορο ένα από τα πρόσωπα της παρ. 2 ή του δεύτερου εδαφίου της περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012.

Άρθρο 19

Αποζημιώσεις Εφορευτικών Επιτροπών Διαλογής Επιστολικής Ψήφου, Επιτροπής Ψηφοδελτίων Επιστολικής Ψήφου, του Γενικού Εφόρου και των Βοηθών Γενικού Εφόρου

- 1.** Στους προέδρους και τα μέλη των Επιτροπών των άρθρων 15 και 16, στον Γενικό Έφορο και τους Βοηθούς Γενικού Εφόρου του άρθρου 18, στους υπαλλήλους που συνεπικουρούν το έργο της Επιτροπής του άρθρου 15 και το

έργο του Γενικού Εφόρου του άρθρου 18, καθώς και στον γραμματέα της Επιτροπής του άρθρου 16 καταβάλλεται αποζημίωση.

2. Η αποζημίωση της παρ. 1 είναι ακατάσχετη, δεν υπόκειται σε κανενός είδους παρακράτηση ή φορολόγηση και δεν συμψηφίζεται με οφειλές των δικαιούχων προς το Ελληνικό Δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία από οποιαδήποτε αιτία.

Άρθρο 20

Σφραγίδα Επιτροπών άρθρων 15, 16 και Γενικού Εφόρου

- 1.** Οι Επιτροπές των άρθρων 15 και 16 και ο Γενικός Έφορος διαθέτουν δική τους σφραγίδα.
- 2.** Οι σφραγίδες κατασκευάζονται με μέριμνα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άρθρο 21

Αποπεράτωση συλλογής φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου

- 1.** Οι φάκελοι επιστροφής επιστολικής ψήφου οφείλουν να παραδοθούν στην Επιτροπή Συλλογής Επιστολικής Ψήφου έως τις 17:00 της παραμονής της διενέργειας των εκλογών. Η Επιτροπή Συλλογής Επιστολικής Ψήφου μπορεί να παρατείνει την ανωτέρω προθεσμία έως έξι (6) ώρες, εφόσον διαπιστώνεται ότι για τους φακέλους, οι οποίοι παρελήφθησαν εμπροθέσμως από αυτήν, δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της παρ. 6 του άρθρου 15.
- 2.** Φάκελοι επιστροφής οι οποίοι δεν παρελήφθησαν από τις Επιτροπές Συλλογής Επιστολικής Ψήφου εμπροθέσμως, επιστρέφονται στον αποστολέα με ευθύνη των εταιρειών παροχής ταχυδρομικών και ταχυμεταφορικών υπηρεσιών ως μηδέποτε παραληφθέντες.
- 3.** Ο Γενικός Έφορος παρακολούθησης της διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο, με πράξη του που κοινοποιείται αμελλητί στη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, κηρύσσει το πέρας συλλογής των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου.
- 4.** Αμέσως μετά από τη γνωστοποίηση του πέρατος της συλλογής των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου, το Υπουργείο Εσωτερικών, με βάση τις ενδείξεις που έχουν καταχωρίσει οι Επιτροπές Συλλογής Επιστολικής Ψήφου, αποστέλλει με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε εξουσιοδοτημένο υπάλληλο του οικείου δήμου κατάλογο εκλογέων ανά

εκλογικό τμήμα, α) οι οποίοι, αν και είχαν εγγραφεί στους καταλόγους επιστολικής ψήφου, δεν απέστειλαν φάκελο επιστροφής επιστολικής ψήφου ή β) των οποίων, δεν παρελήφθη εμπροθέσμως από την Επιτροπή Συλλογής Επιστολικής Ψήφου ο ανωτέρω φάκελος. Το Υπουργείο Εσωτερικών μεριμνά ώστε να μην μπορεί να αλλοιωθεί το περιεχόμενο του καταλόγου. Οι οικείοι δήμοι τυπώνουν και διανέμουν αμελλητί τους σχετικούς καταλόγους επί αποδείξει στα οικεία εκλογικά τμήματα.

5. Οι εκλογείς της παρ. 4 μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα, την ημέρα της διενέργειας των εκλογών, μετά από τις 11:00 και έως το πέρας της ψηφοφορίας, στο εκλογικό τμήμα στο οποίο θα ασκούσαν το εκλογικό τους δικαίωμα αν δεν είχαν υποβάλει αίτηση εγγραφής στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους επιστολικής ψήφου, αφού ο δικαστικός αντιπρόσωπος διαπιστώσει την εγγραφή τους στους καταλόγους της παρ. 4.

6. Οι εκλογείς που εντάσσονται στις περ. α) και β) της παρ. 4 ενημερώνονται με μήνυμα κινητού τηλεφώνου και με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος με φυσική παρουσία σύμφωνα με τις παρ. 4 και 5.

Άρθρο 22

Αποσφράγιση φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου

1. Με την παραλαβή της κάλπης φύλαξης των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 15, η Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου αποσφραγίζει την ειδική κάλπη και ξεκινάει τη διαδικασία αποσφράγισης των φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου.

2. Για κάθε έναν φάκελο επιστροφής επιστολικής ψήφου, διαγράφει από τον ειδικό εκλογικό κατάλογο τον εκλογέα ο οποίος απέστειλε την επιστολική ψήφο.

3. Στη συνέχεια αποσφραγίζει τον εξωτερικό φάκελο και ελέγχει το περιεχόμενο της αίτησης - υπεύθυνης δήλωσης, καθώς και την ύπαρξη του αντιγράφου ταυτοποιητικού εγγράφου ή ελέγχει, μέσω της εφαρμογής, τη συμπλήρωση της υπεύθυνης δήλωσης, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 13. Στη συνέχεια ο φάκελος ψηφοφορίας μονογράφεται από τα παρόντα μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής Διαλογής Επιστολικής Ψήφου, συμπληρώνονται τα στοιχεία του εκλογέα στον κατάλογο των ψηφισάντων και ο φάκελος τοποθετείται στην κάλπη ψηφοφορίας. Αν η αίτηση - υπεύθυνη δήλωση δεν είναι υπογεγραμμένη ή δεν υπάρχει αντίγραφο ταυτοποιητικού εγγράφου ή

δεν έχει συμπληρωθεί ηλεκτρονικά η υπεύθυνη δήλωση, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 13, ο φάκελος ψηφοφορίας δεν τοποθετείται στην κάλπη. Σε αυτές τις περιπτώσεις συντάσσεται σχετικό πρακτικό από την Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου.

4. Αν εκ παραδρομής έχει παραλάβει η Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου φάκελο που ανήκει σε εκλογέα ο οποίος είναι εγγεγραμμένος σε άλλο εκλογικό τμήμα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου, αυτός διαβιβάζεται αμελλητί επί αποδείξει στην Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου του τμήματος όπου ανήκει ο εκλογέας και γίνεται σχετική μνεία στο πρακτικό.

5. Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία, κηρύσσεται η πε-ράτωση της διαδικασίας αποσφράγισης φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου και συντάσσεται πρακτικό, στο οποίο αναφέρονται ο συνολικός αριθμός των εγγεγραμμένων στον ειδικό εκλογικό κατάλογο εκλογέων, ο αριθμός αυτών που ψήφισαν, ο αριθμός των φακέλων ψηφοφορίας που τοποθετήθηκαν στην κάλπη και η ώρα περάτωσης της διαδικασίας.

Άρθρο 23

Άνοιγμα κάλπης

1. Μετά το πέρας της ψηφοφορίας σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 50 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), ο πρόεδρος της Εφορευτικής Επιτροπής Διαλογής Επιστολικής Ψήφου ορίζει τα καθήκοντα κάθε μέλους και αρχίζει η διαλογή των ψηφοδελτίων, με την παρουσία των αντιπροσώπων των κομμάτων που έχουν οριστεί με βάση το άρθρο 17, σύμφωνα με τη διαδικασία των παρ. 2 έως 5 του παρόντος άρθρου.

2. Ανοίγεται η κάλπη και αριθμούνται οι φάκελοι πρώτα χωρίς να ανοιχτούν. Το αποτέλεσμα της αρίθμησης σημειώνεται ολογράφως στο βιβλίο των πρακτικών.

3. Αν από την αρίθμηση προκύψει διαφορά μεταξύ του αριθμού των φακέλων και του αριθμού των ψηφοφόρων που ψήφισαν, επαναλαμβάνεται η αρίθμηση.

4. Εάν υπάρχουν πλεονάζοντες φάκελοι σε σχέση με τον αριθμό των ψηφισάντων εκλογέων, όλοι οι φάκελοι τοποθετούνται εκ νέου στην κάλπη και αφαιρείται στην τύχη αριθμός φακέλων που ισούται με τους πλεονάζοντες. Η εφορευτική επιτροπή προβαίνει στο άνοιγμα των φακέλων που αφαιρέθηκαν και σημειώνει το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων που περιέχονται σε αυτούς, στο βιβλίο πρακτικών, χωρίς να προσμετρά το περιεχόμενο στο αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

5. Η εφορευτική επιτροπή οφείλει σε κάθε περίπτωση να διατυπώσει στα πρακτικά τη γνώμη της για την αιτία της ύπαρξης πλεοναζόντων φακέλων.

Άρθρο 24

Άκυρα - Μη λαμβανόμενα υπόψη ψηφοδέλτια

Εκτός από την ακυρότητα του τέταρτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 13 του παρόντος, του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 70 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί της μορφής ψηφοδελτίων, και της παρ. 4 του άρθρου 75 του π.δ. 26/2012, περί εκλογικών φακέλων, το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο και στις ακόλουθες περιπτώσεις που ορίζονται περιοριστικά:

- α) με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 12 του παρόντος, αν εκτυπώθηκε σε χαρτί με τυπογραφικά στοιχεία πρόδηλα διαφορετικά στο χρώμα από αυτά που γενικά χρησιμοποιήθηκαν. Ψηφοδέλτιο το οποίο τυπώθηκε από τον εκλογέα δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 12 δεν θεωρείται άκυρο, εφόσον κατά την εκτύπωσή του έχει τα ελάχιστα εκτυπωτικά σφάλματα, τα οποία δεν παραβιάζουν τη μυστικότητα της ψήφου,
- β) αν έχει σχήμα ή διαστάσεις που διαφέρουν φανερά από όσα ορίζονται στις παρ. 2 και 4 του άρθρου 12,
- γ) αν βρεθεί στον ίδιο φάκελο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα ψηφοδέλτια ή άλλα έγγραφα ή υλικά,
- δ) αν ο εκλογέας έχει εκφράσει την προτίμησή του σε περισσότερους του ενός συνδυασμούς, ή
- ε) αν βρεθεί σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνος με τους όρους της παρ. 5 του άρθρου 12.

Άρθρο 25

Διαλογή ψήφων

1. Η Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου προβαίνει στη διαλογή των ψήφων με τον εξής τρόπο:

- α) Ο πρόεδρος της Επιτροπής παίρνει από την κάλπη έναν - έναν φάκελο, τον αποσφραγίζει και αφού εξακριβώσει το έγκυρο του ψηφοδελτίου, το οποίο επιδεικνύει σε όποιον από τους παρισταμένους το ζητήσει, διαβάσει το περιεχόμενό του έτσι ώστε να τον ακούνε όλοι.

- β) Κάθε έγκυρο ψηφοδέλτιο αριθμείται κατά τη σειρά εξαγωγής του από την κάλπη και μονογράφεται από τον πρόεδρο της Επιτροπής ή εκείνον που διευθύνει τις εργασίες της. Επίσης τίθεται μονογραφή από το ίδιο πρόσωπο και δίπλα από κάθε σταυρό προτίμησης που υπάρχει στο ψηφοδέλτιο και ακολούθως, συμπληρώνεται ολογράφως ο συνολικός αριθμός σταυρών προτίμησης του ψηφοδελτίου.
- γ) Στη συνέχεια σημειώνεται ο αριθμός του ψηφοδελτίου σε ειδικούς πίνακες, από τους οποίους ο ένας τηρείται για τους συνδυασμούς κομμάτων ή συνασπισμών συνερ- γαζόμενων κομμάτων και ο άλλος για τους υποψηφίους των συνδυασμών.

Στον πρώτο από τους πίνακες αυτούς ο αριθμός του ψηφοδελτίου αναγράφεται απέναντι από το όνομα του συνδυασμού που ψηφίζεται και στον δεύτερο πίνακα απέναντι από το όνομα του υποψηφίου υπέρ του οποίου υπάρχει έγκυρη προτίμηση του εκλογέα.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η διαλογή μπορεί να διακοπεί, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 92 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), περί διακοπής της διαλογής.

3. Μετά το πέρας της διαλογής, οριστικοποιούνται οι πίνακες διαλογής που προβλέπονται στην περ. γ) της παρ. 1, με πράξη που γράφεται στους πίνακες αυτούς και υπογράφεται από τον πρόεδρο και τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής, καθώς και τους αντιπροσώπους συνδυασμών. Στην πράξη που συντάσσεται στον πίνακα διαλογής συνδυασμών αναγράφεται το άθροισμα των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

4. Κατόπιν, η επιτροπή συντάσσει άλλη πράξη στο βιβλίο πρακτικών της εκλογής, που την υπογράφουν τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου της παρ. 3. Στην πράξη αναφέρονται:

- α) η ημέρα και η ώρα του πέρατος της διαλογής,
- β) ο ολικός αριθμός των γραμμένων στο τμήμα εκλογέων διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου,
- γ) ο ολικός αριθμός των εκλογέων που ψήφισαν,
- δ) ο ολικός αριθμός των φακέλων που βρέθηκαν στην κάλπη,
- ε) ο αριθμός των ψηφοδελτίων που αναγνωρίστηκαν ως έγκυρα,
- στ) ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων,
- ζ) ο αριθμός των λευκών ψηφοδελτίων,

- η) ο αριθμός των ψηφοδελτίων που προσβλήθηκαν ως άκυρα, αλλά κηρύχθηκαν έγκυρα,
- θ) ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων, περιλαμβανομένων και αυτών της περ. η' που κηρύχθηκαν τελικώς έγκυρα, τα οποία έλαβε κάθε συνδυασμός και
- ι) κάθε άλλο στοιχείο που προβλέπεται από το εκλογικό σύστημα που εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, ή των ν. 4255/2014 (Α' 11) ή 4023/2011 (Α' 220) που διέπουν την αντίστοιχη εκλογική διαδικασία και του π.δ. 26/2012, συμπεριλαμβανομένων των προτιμήσεων που έχει λάβει κάθε υποψήφιος συνδυασμού κομμάτων ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων. Η πράξη αυτή διαβάζεται δημόσια και αντίγραφό της διαβιβάζεται αμέσως στον Γενικό Έφορο Εκλογών.

5. Μετά το πέρας της διαλογής η Επιτροπή παραδίδει στον δήμαρχο της περιοχής που εδρεύει ή όπου αλλού οριστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών την κάλπη αφού κλείσει μέσα σ' αυτήν όσα τυχόν εκλογικά είδη περίσσεψαν.

6. Το άρθρο 94Α του π.δ. 26/2012, περί μετάδοσης των αποτελεσμάτων, εφαρμόζεται αναλόγως και για τα εκλογικά τμήματα διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου.

7. Η εφορευτική επιτροπή είναι υποχρεωμένη, αμέσως μετά από τον τερματισμό της διαλογής, να κλείσει ασφαλώς μέσα σε σάκο τα βιβλία και όλα τα άλλα εκλογικά έγγραφα, καθώς και τα δέματα των ψηφοδελτίων τακτοποιημένα κατά συνδυασμούς με τη σειρά που αριθμήθηκαν και να σφραγίσει τον σάκο. Στον σάκο έχουν το δικαίωμα να θέσουν τη σφραγίδα τους οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών.

Τον σάκο παραλαμβάνει ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής, τον μεταφέρει ο ίδιος και τον παραδίδει στον Γενικό Έφορο του άρθρου 18.

8. Αν χαθεί ο σάκος της παρ. 7 του παρόντος, ο Γενικός Έφορος του άρθρου 18, αφού διαπιστώσει την απώλεια, με απόφασή του, διατάζει να προσκομιστεί το αντίγραφο της πράξης της εφορευτικής επιτροπής που διαβιβάστηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών σύμφωνα με το άρθρο 94Α του π.δ. 26/2012.

9. Οι υπεύθυνες δηλώσεις των εκλογέων και τα αντίγραφα των ταυτοτήτων ή των διπλωμάτων οδήγησης ψηφιοποιούνται και φυλάσσονται στο Πρωτοδικείο Αθηνών για έξι (6) μήνες από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών, οπότε και καταστρέφονται με απόφαση του Προέδρου του Συμβουλίου Διοίκησης.

Άρθρο 26

Υποβολή ενστάσεων

- 1.** Οι αντιπρόσωποι των κομμάτων ή συνδυασμών συ- νεργαζόμενων κομμάτων έχουν δικαίωμα να υποβάλουν στις επιτροπές των άρθρων 15 και 16 ενστάσεις, για παραβάσεις του νόμου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, κατά τον λόγο αρμοδιότητας κάθε επιτροπής. Οι ενστάσεις είναι γραπτές και καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο βιβλίο των πρακτικών.
- 2.** Η υποβολή οποιασδήποτε ένστασης δεν διακόπτει τη διαδικασία των άρθρων 15, 21, 22, 23, 24 και 25.
- 3.** Για τις ενστάσεις και για κάθε άλλο ζήτημα, που παρουσιάζεται κατά τη διάρκεια της εκλογής, αποφασίζουν, αιτιολογημένα, οι επιτροπές των άρθρων 15 και 16, αντίστοιχα, είτε αμέσως είτε όταν τελειώσει η διαδικασία και καταχωρίζουν τις αποφάσεις τους στα πρακτικά.
- 4.** Ειδικά για την εγκυρότητα των ψηφοδελτίων κάθε μέλος της εφορευτικής επιτροπής του άρθρου 16 και οι αντιπρόσωποι κομμάτων σε αυτήν μπορούν να διατυπώσουν ένσταση. Για την ένσταση του πρώτου εδαφίου αποφασίζει η εφορευτική επιτροπή μετά από εισήγηση του προέδρου της.

Άρθρο 27

Συγκέντρωση Αποτελεσμάτων Επιστολικής Ψήφου

- 1.** Μόλις συγκεντρωθούν τα αποτελέσματα όλων των εκλογικών τμημάτων διαλογής ψηφοδελτίων επιστολικής ψήφου, ο Γενικός Έφορος του άρθρου 18 προβαίνει σε αρίθμηση των ψήφων και συντάσσει τον πίνακα αποτελεσμάτων της παρ. 2 του παρόντος, τον οποίο αποστέλλει άμεσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή στο Υπουργείο Εσωτερικών.
- 2.** Ο πίνακας των αποτελεσμάτων της επιστολικής ψήφου περιέχει:
  - α) τον αριθμό των εγγεγραμμένων εκλογέων,
  - β) τον αριθμό των εκλογέων που ψήφισαν,
  - γ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων,
  - δ) τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων,
  - ε) τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων,
  - στ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός και

- ζ) τον αριθμό των προτιμήσεων που έχει λάβει κάθε υποψήφιος κόμματος ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων.

Στο κάτω μέρος του πίνακα αναγράφονται ολογράφως τα παραπάνω στοιχεία και ο πίνακας υπογράφεται από τον Γενικό Έφορο και τους αντιπροσώπους των συνδυασμών.

3. Κατά την κατάρτιση του πίνακα μπορεί να παρίσταται ένας εκπρόσωπος κάθε συνδυασμού που ορίζεται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 17.

4. Ο Γενικός Έφορος αποστέλλει αμέσως επικυρωμένο αντίγραφο του πίνακα των αποτελεσμάτων στον Υπουργό Εσωτερικών και στην Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή.

5. Με βάση τους πίνακες η Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή συμπεριλαμβάνει τις ψήφους των συνδυασμών και των υποψηφίων στο αποτέλεσμα της Επικράτειας σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 4255/2014 (Α' 89), περί γενικού αποτελέσματος ψηφοφορίας και κατανομής εδρών.

Άρθρο 28

Διατάξεις για διενέργεια εθνικού δημοψηφίσματος

1. Σε περίπτωση διενέργειας εθνικού δημοψηφίσματος, σύμφωνα με τον ν. 4023/2011 (Α' 220), προσαρμόζονται οι προθεσμίες του παρόντος Μέρους με το προεδρικό διάταγμα του άρθρου 2 του ίδιου νόμου. Η καταληκτική ημερομηνία αποστολής των φακέλων επιστολικής ψήφου δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από την ημερομηνία διενέργειας του δημοψηφίσματος.

2. Ειδικά για τη διενέργεια εθνικού δημοψηφίσματος, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι εκλογέων επιστολικής ψήφου οριστικοποιούνται την επομένη της ημέρας έκδοσης του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 2 του ν. 4023/2011.

3. Ως κόμματα για την εφαρμογή του άρθρου 17 του παρόντος, νοούνται οι επιτροπές του άρθρου 10 του ν. 4023/2011.

4. Για το περιεχόμενο και τη διαλογή των ψηφοδελτίων εθνικού δημοψηφίσματος εφαρμόζονται αναλόγως το άρθρο 15, περί ψηφοφορίας και ψηφοδελτίων, και το άρθρο 17, περί διαλογής ψηφοδελτίων, του ν. 4023/2011.

5. Για όσα ζητήματα δεν ρυθμίζονται με τον παρόντα και αφορούν στη διενέργεια εθνικού δημοψηφίσματος εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 4023/2011.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΩΝ

Άρθρο 29

Εκκαθάριση εκλογικών καταλόγων

- 1.** Εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους τίθενται σε ειδική κατηγορία προς διαγραφή την 31η.10.2024, αν, σωρευτικώς:
  - α) Έχουν γεννηθεί πριν από την 1η.1.1944.
  - β) Δεν έχουν υποβάλει οι ίδιοι ή δεν εμφανίζονται ως εξαρτώμενα πρόσωπα σε φορολογικές δηλώσεις του φορολογικού έτους 2022 που έχουν υποβληθεί έως την 31η.12.2023.
  - γ) Δεν έχουν ελληνικό διαβατήριο εν ισχύ.
  - δ) Δεν λαμβάνουν σύνταξη.
- 2.** Από την 1η.7.2024 και έως την 31η.10.2024, στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών στην εφαρμογή «Μάθε που Ψηφίζεις», τίθεται ειδική ένδειξη αν ο ψηφοφόρος εμπίπτει στην περίπτωση της παρ. 1. Αντίστοιχη ένδειξη τίθεται και στο πληροφοριακό σύστημα «Μητρώο Πολιτών».
- 3.** Οι διπλωματικές αρχές στο εξωτερικό μεριμνούν για την προσήκουσα ενημέρωση για τις διατάξεις του παρόντος των Ελλήνων πολιτών που διαμένουν στα όρια της ευθύνης τους.
- 4.** Με την επιφύλαξη της παρ. 5, τα πρόσωπα της παρ. 1 διαγράφονται από τους εκλογικούς καταλόγους την 1η.11.2024.
- 5.** Εκλογέας, ο οποίος εμπίπτει στην κατηγορία της παρ. 1 μπορεί, είτε με αίτησή του έως την 31η.10.2024 σε Κ.Ε.Π. ή στον οικείο δήμο ή στην οικεία προξενική αρχή με τη χρήση των εφαρμογών «my ker live» και «myconsul live», να ζητήσει τη μη διαγραφή του από τους εκλογικούς καταλόγους.
- 6.** Οι παρ. 4 έως 8 του άρθρου 8 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί γενικών όρων εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους και παραλειφθέντων εκλογέων, εφαρμόζονται αναλόγως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ - ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ - ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ - ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Άρθρο 30

Υποστήριξη αντιπροσώπων δικαστικής αρχής με αναπηρία - Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 63 του π.δ. 26/2012

Στο άρθρο 63 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί του γραμματέα εφορευτικής επιτροπής, προστίθεται παρ. 4 ως εξής:

«4 . Εάν ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής ή ο προ- εδρεύων της επιτροπής είναι άτομο με αναπηρία, είναι δυνατή η ανάθεση καθηκόντων γραμματέα σε δύο (2) άτομα.»

Άρθρο 31

Μητρώο καταστημάτων ψηφοφορίας και εκλογικών τμημάτων

- 1.** Εκλογικά τμήματα ορίζονται κατά προτεραιότητα χώροι οι οποίοι είναι προσβάσιμοι από άτομα με αναπηρία.
- 2.** Στο Υπουργείο Εσωτερικών δημιουργείται μητρώο καταστημάτων ψηφοφορίας και εκλογικών τμημάτων, στο οποίο, πλην του Υπουργείου Εσωτερικών, έχουν πρόσβαση εξουσιοδοτημένοι υπάλληλοι των δήμων και των περιφερειών της χώρας. Στο μητρώο περιλαμβάνεται κάθε εκλογικό κέντρο και κάθε εκλογικό τμήμα με ειδικό κωδικό, ο οποίος αναγράφεται στην απόφαση ορισμού των εκλογικών τμημάτων της παρ. 1 του άρθρου 55 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57).
- 3.** Σκοπός του μητρώου είναι η καταγραφή όλων των πιθανών χώρων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιαδήποτε εκλογική αναμέτρηση ως εκλογικά τμήματα και η καταγραφή της δυνατότητας ευχερούς πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε αυτά.

4. Την ευθύνη για την υποβολή των στοιχείων και την ακρίβεια αυτών έχουν οι οικείοι δήμοι.

Άρθρο 32

Διευκόλυνση ατόμων με αναπηρία στην παρακολούθηση του προεκλογικού διαλόγου

1. Μηνύματα κομμάτων και συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων, καθώς και πολιτικές εκδηλώσεις, συνεντεύξεις τύπου και άλλες συναφείς εκδηλώσεις που μεταδίδονται βάσει του άρθρου 45 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), συνοδεύονται από διερμηνεία νοηματικής γλώσσας στο ένα έκτο (1/6) της οθόνης ή υποτιτλισμό. Ειδικά τα μηνύματα του πρώτου εδαφίου συνοδεύονται υποχρεωτικά από διερμηνεία νοηματικής γλώσσας στο ένα έκτο (1/6) της οθόνης και υποτιτλισμό. Σε περίπτωση παραβίασης του πρώτου και δεύτερου εδαφίου, τα μηνύματα και οι εκδηλώσεις δεν μεταδίδονται.

2. Συνεντεύξεις αρχηγών πολιτικών κομμάτων από τη δημόσια τηλεόραση, καθώς και από ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς πανελλαδικής εμβέλειας μεταδίδονται ταυτόχρονα και στη νοηματική γλώσσα στο ένα έκτο (1/6) της οθόνης. Σε περίπτωση μη τήρησης της ανωτέρω υποχρέωσης, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης μπορεί να επιβάλει πρόστιμο έως και είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ στον τηλεοπτικό σταθμό.

Άρθρο 33

Θέματα δημόσιας τάξης - Απαγόρευση προεκλογικών δραστηριοτήτων - Τροποποίηση άρθρου 48 π.δ. 26/2012

Στο άρθρο 48 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί θεμάτων δημόσιας τάξης και απαγόρευσης προεκλογικών δραστηριοτήτων, προστίθεται παρ. 3 ως εξής:

«3 . Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Προστασίας του Πολίτη ρυθμίζονται θέματα δημόσιας τάξης και ασφάλειας, κατά τις βουλευτικές εκλογές, τις ευρωεκλογές, καθώς και κάθε άλλη εκδήλωση της λαϊκής ετυμηγορίας, που αφορούν στη διαδικασία ίδρυσης και λειτουργίας εκλογικών κέντρων των κομμάτων και των συνδυασμών, τη σειρά προτεραιότητας ίδρυσης αυτών, τη σειρά προτεραιότητας για την πραγματοποίηση των προεκλογικών ομιλιών και κάθε άλλο συναφές θέμα.»

Άρθρο 34

Καταβολή αποζημίωσης στα μέλη της εφορευτικής επιτροπής και απαλλαγή φόρου, εισφοράς ή κράτησης υπέρ τρίτων -

Τροποποίηση παρ. 8 άρθρου 58 π.δ. 26/2012

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 8 του άρθρου 58 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί διορισμού εφορευτικών επιτροπών, προστίθεται η φράση «απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής οποιοδήποτε είδους φόρου, εισφοράς ή κράτησης υπέρ τρίτων» και η παρ. 8 διαμορφώνεται ως εξής:

«8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, μπορεί να καθορίζεται ημερήσια αποζημίωση στα μέλη των εφορευτικών επιτροπών. Η αποζημίωση του παρόντος άρθρου απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής οποιοδήποτε είδους φόρου, εισφοράς ή κράτησης υπέρ τρίτων, είναι ακατάσχετη, δεν υπόκειται σε κανενός είδους παρακράτηση και δεν συμψηφίζεται με οφειλές των δικαιούχων προς το Ελληνικό Δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία από οποιαδήποτε αιτία.»

Άρθρο 35

Διορισμός δικαστικών λειτουργών του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων ως αντιπροσώπων δικαστικής αρχής -

Τροποποίηση άρθρου 68 π.δ. 26/2012

Στο άρθρο 68 του π.δ. 26/2012 (Α΄ 57), περί διορισμού των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής και των εφόρων τους, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 3 προστίθεται περ. ιστ), β) στην παρ. 6 προστίθεται περ. ζ) και στο δεύτερο εδάφιο επικαιροποιείται η παραπομπή στις περ. β) έως ζ) και επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις, γ) στην παρ. 10 οι λέξεις «καθώς και οι Ειρηνοδίκες και Πταισματοδίκες» αντικαθίστανται από τις λέξεις «οι Ειρηνοδίκες και Πταισματοδίκες, καθώς και οι δικαστικοί λειτουργοί του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων με βαθμό Στρατιωτικού Δικαστή Γ΄, Δ΄ και Παρέδρου», και το άρθρο 68 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 68

Διορισμός των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής και των εφόρων τους

1. Οι έφοροι και οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται, με κλήρωση, σε δημόσια συνεδρίαση, από το Α1΄ Τμήμα του Αρείου Πάγου.

2. Έφοροι των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής διορίζονται, οι πάρεδροι του Συμβουλίου Επικρατείας και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι εφέτες των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων και οι αντεισαγγελείς εφετών.

3. Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται:

α) Οι Πρωτοδίκες και οι Αντεισαγγελείς Πρωτοδικών. Επίσης, διορίζονται, μόνο κατόπιν αίτησής τους, οι Πρόεδροι Πρωτοδικών και οι Εισαγγελείς Πρωτοδικών, εξαιρουμένων όσων ασκούν καθήκοντα διεύθυνσης των οικείων δικαστηρίων και εισαγγελιών, των αναπληρωτών τους για τη διαδικασία των εκλογών, καθώς και όσων εξ αυτών ασκούν άλλα καθήκοντα σχετικά με την εκλογική διαδικασία κατά την ημέρα της διενέργειας αυτής.

β) Οι πάρεδροι των πρωτοδικείων και των εισαγγελιών πρωτοδικών.

γ) Οι εισηγητές του Συμβουλίου Επικρατείας.

δ) Οι εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ε) Οι πρωτοδίκες και οι πάρεδροι των διοικητικών πρωτοδικείων.

στ) Οι σπουδαστές της Εθνικής Σχολής Δικαστών.

ζ) Οι δικαστικοί αντιπρόσωποι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

η) Οι ειρηνοδίκες και οι πταισματοδίκες.

θ) Οι δικηγόροι.

ι) Οι συμβολαιογράφοι.

ια) Οι έμμισθοι και άμισθοι υποθηκοφύλακες.

ιβ) Οι υπάλληλοι με βαθμό Α΄, Β΄ και Γ΄, καθώς και οι υπάλληλοι με βαθμό Δ΄ που είναι πτυχιούχοι νομικής της γραμματείας των δικαστηρίων, δηλαδή του Συμβουλίου Επικράτειας, όλων των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων, των εισαγγελιών, της Γενικής Επιτροπείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και των έμμισθων υποθηκοφυλακείων.

ιγ) Οι ασκούμενοι δικηγόροι.

ιδ) Οι Επιμελητές Ανηλίκων των Δικαστηρίων Ανηλίκων της χώρας, οι Επιμελητές Κοινωνικής Αρωγής και οι υπάλληλοι της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με βαθμό Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄.

ιε) Οι δικαστικοί υπάλληλοι με βαθμό Α΄, Β΄ και Γ΄, καθώς και οι υπάλληλοι με βαθμό Δ΄ που είναι πτυχιούχοι νομικής του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικράτειας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

ιστ) Οι δικαστικοί λειτουργοί του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων με βαθμό Στρατιωτικού Δικαστή Δ΄ και Παρέδρου. Επίσης, διορίζονται, μόνο κατόπιν αίτησής τους, οι δικαστικοί λειτουργοί του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων με βαθμό Στρατιωτικού Δικαστή Γ΄.

4. Αν τα πρόσωπα της παρ. 3 δεν επαρκούν, το Α1΄ Τμήμα του Αρείου Πάγου, αφού διαπιστώσει την ανεπάρκεια, διορίζει, προς συμπλήρωση του απαιτούμενου αριθμού, μόνιμους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους ή μόνιμους υπαλλήλους της Περιφέρειας που είναι πτυχιούχοι Νομικής, καθώς και δικαστικούς επιμελητές που είναι πτυχιούχοι νομικής ή έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον δέκα (10) έτη άσκησης των καθηκόντων τους, και μόνο αν ούτε αυτοί επαρκούν, διορίζει πτυχιούχους άλλων σχολών που κατέχουν θέση Προϊσταμένου τουλάχιστον Τμήματος.

5. Αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής δεν μπορεί να διορισθεί όποιος έχει υπερβεί το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας του.

6. Για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων, οι παρακάτω αρχές αποστέλλουν στην εισαγγελία του Αρείου Πάγου τα εξής στοιχεία:

α) Το Υπουργείο Εσωτερικών δέκα (10) το αργότερο ημέρες μετά την κατά το άρθρο 31 παράγραφος 4 έναρξη της προεκλογικής περιόδου, πίνακες των εκλογικών τμημάτων που συστάθηκαν σε όλη την Επικράτεια.

β) Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ονομαστικούς καταλόγους όλων των προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχεία α΄ έως και γ΄, ε΄, στ΄, η΄, ι΄, ια΄, ιβ΄ και ιδ΄.

γ) Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, ονομαστικό κατάλογο των δικαστικών αντιπροσώπων του.

δ) Το Ελεγκτικό Συνέδριο, ονομαστικούς καταλόγους των παρέδρων και εισηγητών του, καθώς και των δικαστικών υπαλλήλων που αναφέρονται στην παρ. 3 στοιχείο ιε'.

ε) Οι πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας, ονομαστικούς καταλόγους των δικηγόρων και των ασκούμενων δικηγόρων.

στ) Οι Περιφερειάρχες, δια του Υπουργείου Εσωτερικών, ονομαστικές καταστάσεις όλων των μόνιμων δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων της περιφέρειάς τους, που μπορούν σύμφωνα με την παράγραφο 4 να διοριστούν αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής. Για όσους υπηρετούν σε υπηρεσίες των υπουργείων, κεντρικές ή περιφερειακές, οι καταστάσεις συντάσσονται από την αρμόδια κεντρική υπηρεσία κάθε υπουργείου και αποστέλλονται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

ζ) Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, ονομαστικό κατάλογο των δικαστικών αντιπροσώπων της περ. ιστ) της παρ. 3.

Οι παραπάνω με στοιχεία β' έως και ζ' ονομαστικοί κατάλογοι αποστέλλονται το αργότερο δέκα (10) ημέρες μετά την έναρξη της προεκλογικής περιόδου σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 31.

7. Σε κάθε εκλογική περιφέρεια, διορίζονται από τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 4 και αναπληρωτές των τακτικών αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, ο αριθμός των οποίων δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του συνόλου των εκλογικών τμημάτων κάθε εκλογικής περιφέρειας. Οι αναπληρωτές, με παραγγελία του εφόρου της περιφέρειας, αναπληρώνουν τους απουσιάζοντες ή κωλυομένους για οποιονδήποτε λόγο τακτικούς αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής, ή τους βοηθούν στην εκτέλεση των καθηκόντων τους.

8. Στις συνεδριάσεις του Α1 Τμήματος του Αρείου Πάγου, που γίνονται οι διορισμοί των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής και των αναπληρωτών τους, παρίσταται εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, οριζόμενος, μαζί με τον αναπληρωτή του, από το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου αυτού. Η γνωστοποίηση του εκπροσώπου και αναπληρωτή του γίνεται προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την ημέρα προκήρυξης των εκλογών. Η τυχόν απουσία για οποιονδήποτε λόγο του εκπροσώπου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών δεν ασκεί καμία επίδραση στην εγκυρότητα των συνεδριάσεων και των αποφάσεων του παραπάνω δικαστηρίου.

9. Αν εξαντληθεί ο αριθμός των διορισμένων αναπληρωτών σε κάποια εκλογική περιφέρεια και παραμείνουν εκλογικά τμήματα χωρίς αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής, ο οικείος έφορος μπορεί να διορίσει στα τμήματα αυτά αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής, από τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 4, που υπηρετούν και βρίσκονται στην ίδια εκλογική περιφέρεια. Η πράξη του εφόρου για τον διορισμό ανακοινώνεται αμέσως στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και στον εισαγγελέα πρωτοδικών της εκλογικής περιφέρειας. Στην ίδια αυτήν περίπτωση είναι δυνατή και η χρησιμοποίηση αντιπροσώπων ή αναπληρωτών από άλλες εκλογικές περιφέρειες, τους οποίους διαθέτει με εντολή του ο έφορος της εκλογικής περιφέρειας στην οποία διορίστηκαν, ύστερα από αίτηση του εφόρου της περιφέρειας στην οποία πρόκειται να χρησιμοποιηθούν. Οι μεταβολές αυτές ανακοινώνονται αμέσως στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και στους οικείους εισαγγελείς πρωτοδικών.

10. Οι εισηγητές του Συμβουλίου Επικρατείας και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι Πρωτοδίκες, οι Αντεισαγγελείς Πρωτοδικών, οι Πάρεδροι Πρωτοδικείων και Εισαγγελιών Πρωτοδικών, οι Πρωτοδίκες και οι Πάρεδροι των Διοικητικών Πρωτοδικείων, οι Ειρηνοδίκες και Πταισματο- δίκες, καθώς και οι δικαστικοί λειτουργοί του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων με βαθμό Στρατιωτικού Δικαστή Γ', Δ' και Παρέδρου διορίζονται ως τακτικοί ή αναπληρωτές αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής στα μεγαλύτερα εκλογικά τμήματα της περιφέρειας που υπηρετούν και κατά προτίμηση στα πλησιέστερα της έδρας της περιφέρειας και της άμεσης εποπτείας των εφόρων.

11. Οι δικαστικοί λειτουργοί της παρ. 2 δεν μπορούν να διοριστούν στην εκλογική περιφέρεια, από την οποία κατάγονται.

12. Οι συμβολαιογράφοι, οι δικηγόροι και οι ασκούμενοι δικηγόροι μπορούν να διορισθούν ως τακτικοί ή αναπληρωτές αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, τόσο στην εκλογική περιφέρεια από την οποία κατάγονται, όσο και στην εκλογική περιφέρεια στην οποία περιλαμβάνεται ολικά ή μερικά το πρωτοδικείο, στο οποίο είναι διορισμένοι και ασκούν τα καθήκοντά τους.

13. Οι έφοροι και οι τακτικοί ή αναπληρωτές αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής ειδοποιούνται για τον διορισμό τους τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν από την ψηφοφορία, από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και είναι υποχρεωμένοι να βρίσκονται στον τόπο του διορισμού τους δύο (2) ημέρες πριν από την ψηφοφορία. Μόλις φτάσουν, ειδοποιούν για την άφιξή τους τον Εισαγγελέα της περιφέρειάς τους και τον οικείο Περιφερειάρχη.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ, ΤΕΛΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 36

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

- 1.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται η διαδικασία εγγραφής, μεταβολής και ακύρωσης της αίτησης εγγραφής στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους επιστολικής ψήφου, ο τρόπος πιστοποίησης του εκλογέα, η πιθανή διαδικασία ηλεκτρονικής αποστολής δικαιολογητικών, ζητήματα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 8.
- 2.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Εσωτερικών καθορίζεται η διαδικασία υποβολής αίτησης της παρ. 1 του άρθρου 8 για λογαριασμό εκλογέων από τις αρμόδιες προξενικές αρχές.
- 3.** Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να εξειδικεύεται το περιεχόμενο των ειδικών φακέλων ψηφοφορίας, καθώς και του εντύπου αίτησης - υπεύθυνης δήλωσης επιστολικής ψήφου του άρθρου 12. Με όμοια απόφαση μπορούν να καθορίζονται κάθε λεπτομέρεια και τα λοιπά χαρακτηριστικά του ψηφοδελτίου της παρ. 2 του άρθρου 12.
- 4.** Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται ο τύπος και οι διαστάσεις των φακέλων ψηφοφορίας της παρ. 5 του άρθρου 12.
- 5.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, δύναται να καθορίζονται οι προϋποθέσεις και το ποσό το οποίο καταβάλλεται σε τραπεζικό λογαριασμό του εκλογέα για την εφαρμογή της παρ. 6 του άρθρου 13, ο οποίος δηλώνεται στην ειδική εφαρμογή του άρθρου 8, στις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η χρέωση του παραλήπτη με το κόστος αποστολής από τον εκλογέα του φακέλου επιστροφής επιστολικής ψήφου των παρ. 5 και 6 του άρθρου 13.
- 6.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται η αποζημίωση των προέδρων και των μελών των επιτροπών των άρθρων 15 και 16 του παρόντος, καθώς και του Γενικού Εφόρου και των Βοηθών Γενικού Εφόρου του άρθρου 18. Με την ίδια απόφαση

καθορίζεται αποζημίωση των υπαλλήλων που συνεπικουρούν το έργο της επιτροπής του άρθρου 15 και του γραμματέα της επιτροπής του άρθρου 16.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών δύναται να ορίζεται κάθε τεχνική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των παρ. 4 έως 6 του άρθρου 21.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί περιοδικά να επαναλαμβάνεται η διαδικασία του άρθρου 29. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται τα χρονικά διαστήματα των παρ. 1, 2, 4 και 5 του άρθρου 29. Η ημερομηνία της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 29 ορίζεται ως η 1η Ιανουαρίου του έτους κατά τη διάρκεια του οποίου ο εκλογέας συμπληρώνει το ογδοηκοστό (80ο) έτος της ηλικίας του.

9. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται οι λεπτομέρειες τήρησης του μητρώου της παρ. 2 του άρθρου 31, ο τρόπος υποβολής των στοιχείων σ' αυτό και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του άρθρου 31.

Άρθρο 37

Τελικές, μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις

1. Για την επιλογή του φορέα ή των φορέων παροχής ταχυδρομικών ή ταχυμεταφορικών υπηρεσιών, την υλοποίηση κάθε προμήθειας ή δαπάνης για παροχή υπηρεσιών ή μίσθωση ακινήτων για την εφαρμογή των Κεφαλαίων Β', Γ' και Δ', καθώς και του άρθρου 31 του παρόντος, εφαρμόζεται το άρθρο 130 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), περί προμήθειας εκλογικών ειδών.

2. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, οι ενεργές αιτήσεις που έχουν υποβληθεί βάσει των άρθρων 2 έως 4 του ν. 4648/2019 (Α' 205) μεταπίπτουν στην εφαρμογή του άρθρου 8 του παρόντος.

3. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται ο ν. 1427/1984 (Α' 40), περί άσκησης του εκλογικού δικαιώματος κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τους Έλληνες που διαμένουν στο έδαφος των λοιπών κρατών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΑΛΛΕΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 38

Σκοπός

Σκοπός του Μέρους Β΄ είναι:

- α) η διευκόλυνση της διαδικασίας μετάταξης υπαλλήλων στον κλάδο ΠΕ Επιτελικών Στελεχών,
- β) η συμπλήρωση και η υποβολή εντύπου σφυγμού ομάδας στις περιπτώσεις οργανικών μονάδων στις οποίες υπηρετούν υπάλληλοι που δεν υπάγονται στο σύστημα αξιολόγησης του ν. 4940/2022 (Α΄ 112), εφόσον προΐσταται προϊστάμενος που υπάγεται στο σύστημα αυτό, γ) η ταχύτερη διεξαγωγή του πανελλήνιου γραπτού διαγωνισμού του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) του ν. 4765/2021 (Α΄ 6) και η ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας του Α.Σ.Ε.Π.,
- δ) η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης μέσω της ρύθμισης του τρόπου αναπλήρωσης του Προέδρου του,
- ε) η ρύθμιση των απολαβών των Συμβούλων Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, και
- στ) η ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν στη λειτουργία στα) των αποκεντρωμένων διοικήσεων και συγκεκριμένα στη διασφάλιση της αποτελεσματικότερης λειτουργίας τους με την αναβάθμιση των Γραμματέων αυτών, στβ) των Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού και συγκεκριμένα στις δημοτικές επιτροπές αυτών, σγ) της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) και της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.) και συγκεκριμένα στην επίτευξη της αποτελεσματικότερης άσκησης των καθηκόντων των προέδρων τους, και στδ) του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς με σκοπό την εξασφάλιση ικανού χρόνου στους χρήστες του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς για την εγγραφή τους σε αυτό.

Άρθρο 39

Αντικείμενο

Αντικείμενο του Μέρους Β' είναι:

- α) η πρόβλεψη διενέργειας της διαδικασίας μετάταξης υπαλλήλων στον κλάδο ΠΕ Επιτελικών Στελεχών κατά την πρώτη εφαρμογή του ν. 4622/2019 (Α' 133) ανεξαρτήτως των κύκλων κινητικότητας του ν. 4440/2016 (Α' 224),
- β) η συμπλήρωση του ν. 4940/2022 (Α' 112) για την αξιολόγηση των στελεχών της δημόσιας διοίκησης,
- γ) η ρύθμιση ζητημάτων του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού του ν. 4765/2021 (Α' 6),
- δ) η αναπλήρωση του Προέδρου του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης,
- ε) η καταβολή επιδόματος προϊσταμένου τμήματος στους Συμβούλους Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού,
- στ) η ρύθμιση μισθολογικών ζητημάτων των Γραμματέων Αποκεντρωμένης Διοίκησης,
- ζ) η εισαγωγή ρυθμίσεων για την απαλλαγή από τα μισθώματα δημοτικών αγροτεμαχίων που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές,
- η) η ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν στη συγκρότηση και τη συνεδρίαση της δημοτικής επιτροπής, και
- θ) η ρύθμιση ζητημάτων που άπτονται της λειτουργίας του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς.

Άρθρο 40

Διαδικασία μετάταξης υπαλλήλων στον

κλάδο ΠΕ Επιτελικών Στελεχών - Προσθήκη άρθρου 118B στον ν. 4622/2019 - Μεταβατική διάταξη

Στον ν. 4622/2019 (Α' 133) προστίθεται άρθρο 118B ως εξής:

«Άρθρο 118B

Μεταβατική διάταξη για τη διαδικασία μετάταξης υπαλλήλων στον κλάδο ΠΕ Επιτελικών Στελεχών

Η διαδικασία μετάταξης υπαλλήλων στον κλάδο ΠΕ Επιτελικών Στελεχών κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος διενεργείται ανεξαρτήτως των κύκλων κινητικότητας του ν. 4440/2016 (Α΄ 224).»

Άρθρο 41

Αξιολόγηση στελεχών της δημόσιας διοίκησης- Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 10 και παρ. 1

άρθρου 11 ν. 4940/2022

1. Στο τέλος της περ. γα) της περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4940/2022 (Α΄ 112), περί της διαδικασίας αξιολόγησης προϊσταμένων, προστίθεται εδάφιο και η περ. γα) διαμορφώνεται ως εξής:

«γα) οι άμεσα ιεραρχικά υφιστάμενοι του αξιολογούμενου προϊσταμένου συμπληρώνουν και υποβάλλουν το έντυπο σφυγμού ομάδας για το έτος αναφοράς. Το έντυπο σφυγμού ομάδας αποτυπώνει τον σφυγμό ομάδας και περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της οργανικής μονάδας, τις σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ των μελών της, καθώς και κάθε θέμα, που σχετίζεται, άμεσα ή έμμεσα, με την εργασιακή καθημερινότητά της. Η συμπλήρωση και υποβολή του εν λόγω εντύπου είναι υποχρεωτική και επώνυμη. Το έντυπο σφυγμού ομάδας συμπληρώνεται και υποβάλλεται από το σύνολο των άμεσα ιεραρχικά υφισταμένων, ανεξαρτήτως αν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5,»

2. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 4940/2022, περί καθορισμού του τρόπου εξαγωγής της συνολικής βαθμολογίας του αξιολογούμενου προϊσταμένου, προστίθεται εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1 . Η συνολική βαθμολογία του αξιολογούμενου προϊσταμένου ορίζεται σε κλίμακα από ένα (1) έως πέντε (5), εξάγεται με προσέγγιση ενός (1) δεκαδικού ψηφίου και προκύπτει ως το άθροισμα της σταθμισμένης βαθμολογίας στα ακόλουθα τρία επιμέρους στοιχεία: α) επίτευξη στόχων: πενήντα τοις εκατό (50%), β) αποτύπωση δεξιοτήτων προϊσταμένου: σαράντα τοις εκατό (40%), γ) σφυγμός ομάδας: δέκα τοις εκατό (10%), όπως αναλύεται στις παρ. 2 έως 4. Ελλείψει σφυγμού ομάδας, η συνολική βαθμολογία του αξιολογούμενου προϊσταμένου προκύπτει ως το άθροισμα της σταθμισμένης βαθμολογίας στα

ακόλουθα δύο επιμέρους στοιχεία: α) επίτευξη στόχων: πενήντα τοις εκατό (50%), β) αποτύπωση δεξιοτήτων προϊσταμένου: πενήντα τοις εκατό (50%).»

Άρθρο 42

Δομή γραπτού διαγωνισμού Ανώτατου

Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού -

Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 9 ν. 4765/2021

Στην παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 4765/2021 (Α΄ 6), περί της δομής και του περιεχομένου του πανελλήνιου γραπτού διαγωνισμού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) οι περ. α) και β) αντικαθίστανται, β) προστίθεται περ. γ), και η παρ. 1 του άρθρου 9 διαμορφώνεται ως εξής:

«1 . Ο πανελλήνιος γραπτός διαγωνισμός που αφορά στην πλήρωση θέσεων Ε.Ε.Π. και μόνιμου προσωπικού και προσωπικού με σύμβαση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου κατηγορίας Π.Ε., Τ.Ε. και Δ.Ε. των φορέων της παρ. 1 του άρθρου 2 περιλαμβάνει:

α) εξέταση γνώσεων ή β) δοκιμασία δεξιοτήτων και εργασιακής αποτελεσματικότητας ή γ) συνδυασμό των περ. α) και β).»

Άρθρο 43

Περιεχόμενο της προκήρυξης -

Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 16 ν. 4765/2021

Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 4765/2021 (Α΄ 6), περί προκήρυξης πλήρωσης θέσεων, μετά την περ. ιθ΄, προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Με την προκήρυξη προβλέπεται ο μέγιστος αριθμός των προτιμήσεων που μπορούν να δηλώσουν οι υποψήφιοι. Ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να είναι μικρότερος από πενήντα (50) ούτε μεγαλύτερος από εκατόν είκοσι (120) ανά κατηγορία εκπαίδευσης και κλάδο/ειδικότη- τα.»

Άρθρο 44

Προθεσμία άσκησης αίτησης θεραπείας υποψηφίου κατά πίνακα κατάταξης -

Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 22 ν. 4765/2021

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 22 του ν. 4765/2021 (Α΄ 6), περί ενστάσεων και αιτήσεων θεραπείας, η φράση «τριών (3) μηνών» αντικαθίσταται από τη φράση «σαράντα πέντε (45) ημερών» και η παρ. 5 του άρθρου 22 διαμορφώνεται ως εξής:

«5 . Αν από τον αυτεπάγγελτο ή κατ' ένσταση έλεγχο επέρχεται μεταβολή της σειράς του υποψηφίου στον πίνακα κατάταξης είτε διότι διαγράφεται είτε διότι τίθεται σε σειρά κατώτερη εκείνης που είχε ήδη, δύναται να ασκήσει ενώπιον του Α.Σ.Ε.Π. την προβλεπόμενη από την παρ. 1 του άρθρου 24 του ν. 2690/1999 (Α΄ 45) αίτηση θεραπείας, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία σαράντα πέντε (45) ημερών από την επομένη της δημοσίευσης των πινάκων διοριστέων/προσληπτέων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και, στην περίπτωση των αναπληρώ- σεων, από την επομένη της κοινοποίησης στον υποψήφιο της απόφασης διάθεσης προς διορισμό. Αίτηση θεραπείας εντός της ως άνω προθεσμίας, αρχομένης από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτόν της σχετικής απόφασης, μπορεί να υποβάλει και ο υποψήφιος που θίγεται κατόπιν αποδοχής αίτησης θεραπείας άλλου υποψηφίου. Η υποβολή αίτησης θεραπείας, η οποία εξετάζεται από το Τμήμα ή μονομελές όργανο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της άσκησης ένδικου βοηθήματος.»

Άρθρο 45

Πρόσθετη προϋπόθεση προσαύξησης της βαθμολογίας σε γραπτό διαγωνισμό και τίτλου σπουδών ως κριτηρίου επιλογής προσωπικού με σειρά προτεραιότητας για τους κατόχους διδακτορικού διπλώματος - Τροποποίηση περ. α΄ παρ. 1 άρθρου 12 και υποπερ. α΄ περ. α΄ παρ. 1 άρθρου 29 ν. 4765/2021

1. Στην περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4765/2021 (Α΄ 6), περί προσαυξήσεων βάσει τυπικών προσόντων και εντοπιότητας, προστίθενται οι φράσεις α) «και υποπεδίο» και β) «, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό έχει

κατατεθεί στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών και υπαχθεί σε συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο και υποπεδίο» και η περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 12 διαμορφώνεται ως εξής:

«α. Κατά πέντε (5) μονάδες για τους κατόχους διδακτορικού διπλώματος σε επιστημονικό πεδίο και υπο- πεδίο που αναφέρεται ως αποδεκτό στην προκήρυξη σύμφωνα με την ταξινόμηση του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό έχει κατατεθεί στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών και υπαχθεί σε συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο και υποπεδίο.»

2. Στην υποπερ. α΄ της περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 4765/2021, περί κριτηρίων επιλογής προσωπικού με σειρά προτεραιότητας, προστίθενται οι φράσεις α) «και υποπεδίο» και β) «, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό έχει κατατεθεί στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών και υπαχθεί σε συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο και υποπεδίο» και η υποπερ. α΄ της περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 29 διαμορφώνεται ως εξής:

«α. διδακτορικό δίπλωμα σε επιστημονικό πεδίο και υποπεδίο που αναφέρεται ως αποδεκτό στην προκήρυξη σύμφωνα με την ταξινόμηση του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών: τετρακόσιες (400) μονάδες, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό έχει κατατεθεί στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών και υπαχθεί σε συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο και υποπεδίο.»

Άρθρο 46

Ζητήματα προσωπικού του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού -

Προσθήκη παρ. 10 και 11 στο άρθρο 58 του ν. 4765/2021

Στο άρθρο 58 του ν. 4765/2021 (Α΄ 6), περί μεταβατικών διατάξεων, προστίθενται παρ. 10 και 11 ως εξής:

«10. Κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, μόνιμοι ή με σύμβαση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου υπάλληλοι φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αυτή ορίζεται στην περ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), οι οποίοι είναι αποσπασμένοι στο Α.Σ.Ε.Π., κατά την 31η.12.2023, δύνανται να μετατάσσονται σε κενές οργανικές θέσεις της Γραμματείας του Α.Σ.Ε.Π. για τις οποίες διαθέτουν τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα και με την ίδια σχέση εργασίας για την κάλυψη πάγιων

αναγκών που αφορούν στη λειτουργία του Α.Σ.Ε.Π.. Η μετάταξη διενεργείται μετά από αίτηση των ενδιαφερόμενων προς το Α.Σ.Ε.Π. και μετά από γνώμη του Υπηρεσιακού Συμβουλίου της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 46 διατηρουμένης της τυχόν προσωπικής διαφοράς στις αποδοχές. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται τρεις (3) μήνες τουλάχιστον, πριν από τη λήξη της απόσπασης και η μετάταξη διενεργείται με κοινή απόφαση του Προέδρου του Α.Σ.Ε.Π. και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού. Σε περίπτωση που η απόσπαση του υπαλλήλου λήγει πριν από τη δημοσίευση της πράξης μετάταξης, η απόσπαση παρατείνεται μέχρι τη δημοσίευσή της. Για την μετάταξη εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 71 του Κώδικα Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26).

11. Οι υπάλληλοι που δεν υποβάλλουν αίτηση ή δεν επιλεγούν προς μετάταξη, σύμφωνα με την παρ. 10, επιστρέφουν στην υπηρεσία, στην οποία ανήκει η οργανική τους θέση με τη λήξη της απόσπασής τους. Οι υπάλληλοι που μετατάσσονται κατ' εφαρμογή της παραπάνω παραγράφου, δεν δύνανται να αποσπαστούν ή μεταταγούν με γενικές ή ειδικές διατάξεις για πέντε (5) έτη από την ολοκλήρωση της μετάταξής τους στο Α.Σ.Ε.Π..»

Άρθρο 47

Αναπλήρωση του Προέδρου του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και

Αυτοδιοίκησης- Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 2 π.δ. 57/2007

Στην παρ. 3 του άρθρου 2 του π.δ. 57/2007 (Α' 59), περί του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις: α) το πρώτο εδάφιο αντικαθίσταται, β) προστίθεται νέο, δεύτερο, εδάφιο και η παρ. 3 του άρθρου 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος, καθώς και κένωσης της θέσης του Προέδρου, ο Αντιπρόεδρος ασκεί όλες τις αρμοδιότητες του Προέδρου για όσο χρόνο αυτός απουσιάζει ή κωλύεται ή μέχρι να πληρωθεί η θέση του Προέδρου. Ειδικά σε ό,τι αφορά πάσης φύσεως συλλογικά όργανα στα οποία ορίζεται ότι μετέχει ο Πρόεδρος του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., ο Αντιπρόεδρος μετέχει νομίμως σε αντικατάσταση του Προέδρου μόνο αν αυτός ελλείπει και μέχρι την πλήρωση της θέσης του Προέδρου. Οι Αναπληρωτές Διευθυντές της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και του ΙΝ.ΕΠ., που ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Κ.Δ.Δ.Α.,

σύμφωνα με τα άρθρα 16 παράγραφος 2 και 34 παράγραφος 3, μετέχουν στο Δ.Σ. ως αναπληρωτές των Διευθυντών των αντίστοιχων εκπαιδευτικών μονάδων του Ε.Κ.Δ.Δ.Α..»

Άρθρο 48

Αρμοδιότητες του Προέδρου του

Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Τροποποίηση άρθρου 6 π.δ. 57/2007

Στην παρ. 3 του άρθρου 6 του π.δ. 57/2007 (Α΄ 59), περί των αρμοδιοτήτων του Προέδρου του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, μετά από τη φράση «μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του ή το δικαίωμα υπογραφής», προστίθεται η φράση «στον Αντιπρόεδρο και», και η παρ. 3 του άρθρου 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Ο Πρόεδρος του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες του ή το δικαίωμα υπογραφής στο Αντιπρόεδρο και στους προϊσταμένους των εκπαιδευτικών και υπηρεσιακών μονάδων του Ε.Κ.Δ.Δ.Α..»

Άρθρο 49

Επίδομα Συμβούλων Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 21 ν. 4940/2022

Στην παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 4940/2022 (Α΄ 112), περί των Συμβούλων Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, μετά από τη λέξη «συνέπειες» προστίθεται η φράση «, συμπεριλαμβανομένης της καταβολής του μηνιαίου επιδόματος θέσης ευθύνης της υποπερ. αζ) της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4354/2015 (Α΄ 176)», β) το δεύτερο εδάφιο καταργείται και η παρ. 2 του άρθρου 21 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Ο χρόνος που διανύεται σε θέση Συμβούλου Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σε θέση Προϊσταμένου επιπέδου Τμήματος, ως προς όλες τις υπηρεσιακές συνέπειες, συμπεριλαμβανομένης της καταβολής του μηνιαίου επιδόματος θέσης ευθύνης της υποπερ. αζ) της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4354/2015 (Α΄ 176).»

Άρθρο 50

Βαθμός και απολαβές Γραμματέων

Αποκεντρωμένων Διοικήσεων - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 6Α ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 του άρθρου 6Α του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), περί του γραμματέα αποκεντρωμένης διοίκησης, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) το πρώτο εδάφιο τροποποιείται ως προς τον βαθμό του μετακλητού υπαλλήλου που προΐσταται της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, β) το δεύτερο εδάφιο τροποποιείται ως προς τις απολαβές του Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση προΐσταται Γραμματέας που καταλαμβάνει θέση μετακλητού υπαλλήλου με βαθμό πρώτο (1ο) της κατηγορίας των ειδικών θέσεων. Οι απολαβές του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι ίσες με τις απολαβές Γενικού Γραμματέα Υπουργείου, όπως προβλέπεται στην περ. (α) της παρ. 5 του άρθρου 9 και την υποπερ. αα) της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4354/2015 (Α΄ 176).»

Άρθρο 51

Γραφείο Γραμματέων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων - Τροποποίηση παρ. 6 άρθρου 6Β ν. 3852/2010

Στην παρ. 6 του άρθρου 6Β του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), περί των αρμοδιοτήτων του γραμματέα αποκεντρωμένης διοίκησης, η λέξη «Ειδικών» αντικαθίσταται από τη λέξη «Γενικών» και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Τον Γραμματέα επικουρεί στο έργο του «Γραφείο Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης» για τη λειτουργία του οποίου εφαρμόζονται τα άρθρα 45 έως 48 του ν. 4622/2019 (Α΄ 133), που αφορούν στην οργάνωση και στελέχωση των ιδιαίτερων γραφείων των Γενικών Γραμματέων των Υπουργείων.»

Άρθρο 52

Έξοδα παράστασης Προέδρου, Αντιπροέδρων, Γενικού Γραμματέα και Ταμιά της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας - Τροποποίηση άρθρου 18 π.δ. 74/2011

Στο άρθρο 18 του π.δ. 74/2011 (Α' 181), περί Προέδρου της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, προστίθεται παρ. 6 ως εξής:

«6. Στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου καταβάλλονται έξοδα παράστασης χιλίων (1.000) ευρώ μην-αίως. Στους Αντιπροέδρους, στον Γενικό Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου και στον Ταμιά καταβάλλονται έξοδα παράστασης που ισούνται με το πενήντα τοις εκατό (50%) των εξόδων παράστασης του Προέδρου. Τα έξοδα της παρούσας βαρύνουν τον προϋπολογισμό της ΕΝ.Π.Ε..»

Άρθρο 53

Έξοδα παράστασης Προέδρου, Αντιπροέδρων και Γενικού Γραμματέα της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας - Τροποποίηση άρθρου 37 π.δ. 75/2011

Στο άρθρο 37 του π.δ. 75/2011 (Α' 182), περί του Προέδρου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, προστίθεται παρ. 7 ως εξής:

«7. Στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου καταβάλλονται έξοδα παράστασης χιλίων (1.000) ευρώ μην-αίως. Στους Αντιπροέδρους και στον Γενικό Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου καταβάλλονται έξοδα παράστασης που ισούνται με το πενήντα τοις εκατό (50%) των εξόδων παράστασης του Προέδρου. Τα έξοδα της παρούσας βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Κ.Ε.Δ.Ε..»

Άρθρο 54

Αντιπρόεδρος δημοτικής επιτροπής -

Τροποποίηση παρ. 6 άρθρου 74 ν. 3852/2010

Στην παρ. 6 του άρθρου 74 του ν. 3852/2010 (Α' 87), περί εκλογής αντιπροέδρου δημοτικής επιτροπής, προστίθενται τρίτο και τέταρτο εδάφιο και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Η επιτροπή στην πρώτη συνεδρίαση μετά από την εκλογή της εκλέγει μεταξύ των μελών της, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο, ο οποίος προέρχεται από τη μειοψηφία. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της επιτροπής. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν αποδεχθεί το αξίωμα του αντιπροέδρου ο δημοτικός σύμβουλος της μειοψηφίας ή αυτός παραιτηθεί και δεν αποδέχεται το αξίωμα του αντιπροέδρου άλλος δημοτικός σύμβουλος προερχόμενος από τη μειοψηφία, τότε εκλέγεται αντιπρόεδρος μέλος της δημοτικής επιτροπής που προέρχεται από την πλειοψηφία. Σε κάθε περίπτωση και μέχρι την πλήρωση της θέσης του αντιπροέδρου η δημοτική επιτροπή λειτουργεί νόμιμα.»

Άρθρο 55

Αναπλήρωση προέδρου και τρόπος συνεδρίασης - δημοτικής επιτροπής -

Τροποποίηση τίτλου, παρ. 2 και 7 άρθρου 75 ν. 3852/2010

1. Ο τίτλος του άρθρου 75 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), περί λειτουργίας της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 75

Λειτουργία της Δημοτικής Επιτροπής»

2. Στην παρ. 2 του άρθρου 75 του ν. 3852/2010 επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, μετά από τη φράση «το μέλος της επιτροπής το οποίο» προστίθεται η φράση «προέρχεται από την πλειοψηφία και», β) στο τέλος της παρ. 2 προστίθεται εδάφιο και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο πρόεδρος της επιτροπής, προεδρεύει ο αντιπρόεδρος και, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου, το μέλος της επιτροπής το οποίο προέρχεται από την πλειοψηφία και έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους. Σε περίπτωση ισοψηφίας δεν υπερισχύει η ψήφος του αντιπροέδρου ή του μέλους της επιτροπής που προεδρεύει λόγω απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου. Αν απουσιάζουν ή κωλύονται τακτικά μέλη, καλούνται τα αναπληρωματικά με τη σειρά της εκλογής τους. Αν απουσιάζει ο πρόεδρος της επιτροπής, αναπληρώνεται ως προς τη

συμμετοχή του στην επιτροπή από αναπληρωματικό μέλος της πλειοψηφίας κατά τη σειρά εκλογής τους.»

3. Η παρ. 7 του άρθρου 75 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι δημόσιες και διεξάγονται: α) διαζώσης στο κατάστημα της έδρας του δήμου, ή β) με τηλεδιάσκεψη, με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ή γ) με μικτό τρόπο, διά ζώσης και με τηλεδιάσκεψη. Η επιτροπή μπορεί με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών της να αποφασίζει να συνεδριάζει κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο. Μία (1) τουλάχιστον συνεδρίαση της δημοτικής επιτροπής τον μήνα διεξάγεται υποχρεωτικά διαζώσης στο κατάστημα της έδρας του δήμου, με εξαίρεση τους νησιωτικούς και ορεινούς δήμους. Η επιτροπή, με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) των μελών της και με αιτιολογημένη απόφαση, η οποία απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών.»

Άρθρο 56

Απαλλαγή μισθωμάτων ενοικιαζόμενων αγρών ιδιοκτησίας δήμων

Στους δήμους που έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, είναι δυνατή, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η απαλλαγή από την καταβολή ενοικίου των μισθωτών αγροτεμαχίων ιδιοκτησίας των δήμων, εφόσον λόγω πλημμυρών ή πυρκαγιών έχει αποδεδειγμένα καταστεί αδύνατη η καλλιέργειά τους. Το χρονικό διάστημα της απαλλαγής από την καταβολή ενοικίου δύναται να ξεκινά από την ημερομηνία κήρυξης του οικείου δήμου σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα (1) έτος. Με την ίδια απόφαση και ύστερα από αίτηση του μισθωτή μπορεί να παρατείνεται η μίσθωση έως και δύο (2) έτη από τη λήξη της. Ο καθορισμός του μισθώματος του χρόνου παράτασης της μίσθωσης γίνεται από την Επιτροπή της παρ. 5 του άρθρου 186 του ν. 3463/2006 (Α' 114).

Άρθρο 57

Μεταφορά μαθητών δημοσίων σχολείων - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου δεκάτου εβδόμου ν. 4286/2014

Στην παρ. 4 του άρθρου δεκάτου εβδόμου του ν. 4286/2014 (Α΄ 194), περί της μεταφοράς μαθητών δημοσίων σχολείων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο αα) διαγράφονται οι λέξεις «για το σχολικό έτος 2014-2015», αβ) η λέξη «υπέρβαση» αντικαθίσταται από τη λέξη «αυξομείωση», αγ) η φράση «στην υπ΄ αρ. 24001/11.6.2013 κοινή υπουργική απόφαση, όπως ισχύει» αντικαθίσταται από τη φράση «στην υπ΄ αρ. 50025/2018 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών (Β΄ 4217)» και αδ) διαγράφεται η φράση «και στο πλαίσιο των οριζομένων με τις υπ΄ αρ. 30844/ 31.7.2013 (Β΄ 1897) και 29531/2014 (Β΄ 2060) κοινές υπουργικές αποφάσεις», β) προστίθεται δεύτερο εδάφιο και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Εάν η μεταφορά των μαθητών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δημοσίων σχολείων δεν είναι εφικτή με δημόσια συγκοινωνία ή με ίδια μέσα των Περιφερειών και των Δήμων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, επιτρέπεται κατ΄ εξαίρεση και έπειτα από σύμφωνη γνώμη επιτροπής, στην οποία μετέχει από ένας εκπρόσωπος της οικείας περιφερειακής ενότητας, της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης και του οικείου οργανισμού δημόσιας συγκοινωνίας υπό την προεδρία του Περιφερειάρχη ή του αρμόδιου κατά περίπτωση Αντιπεριφερειάρχη, η αυξομείωση των χιλιομετρικών αποστάσεων που τίθενται στην υπ΄ αρ. 50025/2018 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών (Β΄ 4217), υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό κόστος της μεταφοράς μαθητών σε ολόκληρη αθροιστικά την Περιφέρεια δεν υπερβαίνει το αντίστοιχο της προηγούμενης σχολικής χρονιάς. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου για τη μεταφορά των πιο πάνω μαθητών είναι δυνατή η επιπλέον χρηματοδότηση από ίδιους πόρους της Περιφέρειας.»

Άρθρο 58

Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ευζωία των ζώων συντροφιάς - Αντικατάσταση παρ. 2 άρθρου 39 ν. 4830/2021

Η παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4830/2021 (Α΄ 169), περί της Ειδικής Επιτροπής Παρακολούθησης της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ευζωία των ζώων συντροφιάς, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Όσον αφορά στον εκπρόσωπο φιλοζωικών σωματείων ή φιλοζωικών οργανώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αυτός εκλέγεται με ηλεκτρονική ψηφοφορία από το σύνολο των φιλοζωικών σωματείων και οργανώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που έχουν καταγραφεί στο ΥποΜητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων της παρ. 23 του άρθρου 2 και η διοίκηση των οποίων έχει προκύψει βάσει νόμιμων αρχαιρεσιών. Μέχρι την ανάδειξή του με τη διαδικασία του πρώτου εδαφίου, είναι δυνατή η συγκρότηση και λειτουργία της Επιτροπής της παρ. 1 με τα λοιπά μέλη. Ειδικά για την περίπτωση αυτή, σε περίπτωση ισοψηφίας κατά τη λήψη αποφάσεων, επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάσσεται ο πρόεδρος της Επιτροπής.»

Άρθρο 59

Μεταβατικές διατάξεις για τη λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς - Τροποποίηση παρ. 7, 8 και 9 άρθρου 46 ν. 4830/2021

1. Στο άρθρο 46 του ν. 4830/2021 (Α΄ 169), περί μεταβατικών διατάξεων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην παρ. 7 η προθεσμία «31.1.2024» παρατείνεται έως την 31η.3.2024, β) η παρ. 8 αντικαθίσταται, γ) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 9 οι λέξεις «τριών (3) μηνών» αντικαθίστανται από τις λέξεις «έξι (6) μηνών» και οι παρ. 7, 8 και 9 διαμορφώνονται ως εξής:

«7 . Μέχρι να τεθεί σε πλήρη λειτουργία το Υπομητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων του ΕΜΖΣ, και πάντως όχι πέραν της 31.3.2024, για τη δραστηριοποίηση των φιλοζωικών σωματείων και φιλοζωικών οργανώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, δεν απαιτείται η προηγούμενη καταχώρισή τους στο ΕΜΖΣ, εφόσον τα εν λόγω σωματεία και οργανώσεις δεν έχουν λυθεί, λειτουργούν νόμιμα

και περιλαμβάνουν στους καταστατικούς σκοπούς τους την προαγωγή της φιλοζωίας ή τη φροντίδα και περισυλλογή αδέσποτων ζώων συντροφιάς.

8. Μέχρι τη θέση σε πλήρη λειτουργία της Πανελλήνιας Πλατφόρμας Υιοθεσίας Αδέσποτων, του Υπομη- τρώου Επαγγελματιών και Ερασιτεχνών Εκτροφένων και του Αποθετηρίου Διαβατηρίων του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς και πάντως όχι πέραν της 30ής.6.2024, αναστέλλεται η υποχρέωση καταχώρισης υιοθεσιών και διαβατηρίων, καθώς και εγγραφής Επαγγελματικών και Ερασιτεχνών Εκτροφένων στο ΕΜΖΣ που προβλέπεται στον παρόντα.

9. Η υποχρέωση του ιδιοκτήτη για στείρωση του δε- σποζόμενου ζώου συντροφιάς ή για αποστολή δείγματος γενετικού υλικού του (DNA), σύμφωνα με την περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 9, εκκινεί μετά την παρέλευση ενός (1) μηνός από την έναρξη λειτουργίας του ΕΦΑΓΥΖΣ κατά το άρθρο 13. Τα πρόστιμα του άρθρου 35 για την παράβαση της ως άνω υποχρέωσης επιβάλλονται μετά την παρέλευση έξι (6) μηνών από την έναρξη λειτουργίας του ΕΦΑΓΥΖΣ.»

Άρθρο 60

Ποσοστό παρακράτησης εσόδων υπέρ του Κρατικού Προϋπολογισμού από τα τέλη του άρθρου 1 του ν. 339/1976 - Προσθήκη παρ. 2 στο άρθρο 1 του ν. 339/1976

1. Στο άρθρο 1 του ν. 339/1976 (Α΄ 136), περί επιβολής τελών υπέρ δήμων, προστίθεται παρ. 2 ως εξής:

«2. Επί των εσόδων από την είσπραξη των τελών της παρ. 1 ορίζεται ποσοστό παρακράτησης και απόδοσης στον ΑΛΕ 1440103001 του κρατικού προϋπολογισμού ύψους πέντε τοις εκατό (5%), κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στο άρθρο 98 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143).».

2. Η παρ. 1 ισχύει από τη δημοσίευση της υπ΄ αρ. 1209/22.12.2023 κοινής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, περί καθορισμού της διαδικασίας υποβολής δήλωσης απόδοσης του τέλους διαμονής παρεπιδημούντων και του τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων των κέντρων διασκέδασης, εστιατορίων και συναφών καταστημάτων της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 339/1976, καθώς και κάθε αναγκαίας λεπτομέρειας για την είσπραξη των εν λόγω τελών (Β΄ 7332).

Άρθρο 61

Προθεσμία σύστασης Αναπτυξιακών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης -

Τροποποίηση παρ. 6 άρθρου 2 ν. 4674/2020

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 4674/2020 (Α' 53), περί αναπτυξιακών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, προστίθεται η φράση «και από την 1η.2.2024 έως την 30ή.6.2024» και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Έως την 30ή.6.2022 και από την 1η.2.2024 έως την 30ή.6.2024, οι δήμοι, οι περιφερειακές ενώσεις τους και οι περιφέρειες μπορούν να λάβουν αποφάσεις για τη σύσταση Αναπτυξιακού Οργανισμού, για την προσαρμογή των υφιστάμενων αναπτυξιακών ανωνύμων εταιρειών και των δικτύων δήμων ή περιφερειών στις διατάξεις του άρθρου αυτού ή για τη συμμετοχή τους σε Αναπτυξιακούς Οργανισμούς. Λειτουργούσες αναπτυξιακές εταιρείες των Ο.Τ.Α. και δίκτυα δήμων ή περιφερειών, που μετατρέπονται σε Αναπτυξιακούς Οργανισμούς, οφείλουν να προσαρμόζουν τη μετοχική τους σύνθεση κατά την παρ. 2. Μετά από τη μετατροπή αναπτυξιακής εταιρείας ή δικτύου σε Αναπτυξιακό Οργανισμό, οι τελευταίοι καθίστανται καθολικοί διάδοχοι. Αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. και δίκτυα, που λειτουργούν και δεν μετατρέπονται σε Αναπτυξιακούς Οργανισμούς, συνεχίζουν να λειτουργούν και να διέπονται από το ισχύ-ον θεσμικό πλαίσιο, υπό την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 121 και της παρ. 8 του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α' 114). Για τις εταιρείες αυτές δεν έχουν εφαρμογή τα άρθρα 3 και 4.»

Άρθρο 62

Χρόνος παράτασης της θητείας των μελών του Συμβουλίου Διοίκησης της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας - Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 88 ν. 4622/2019

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 88 του ν. 4622/2019 (Α' 133), περί του Συμβουλίου Διοίκησης της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, η φράση «έξι (6) μήνες» αντικαθίσταται από τη φράση «εννέα (9) μήνες» και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Η θητεία των μελών παρατείνεται αυτοδίκαια μέχρι τον διορισμό νέων. Ο χρόνος παράτασης της θητείας δεν μπορεί να υπερβεί σε κάθε περίπτωση

τους εννέα (9) μήνες. Το Συμβούλιο Διοίκησης μπορεί να συνεχίσει να λειτουργεί, εάν κάποια από τα μέλη της εκλείψουν ή αποχωρήσουν για οποιονδήποτε λόγο, εφόσον τα λοιπά τακτικά μέλη επαρκούν για τον σχηματισμό απαρτίας.»

Άρθρο 63

Αφορολόγητο, ακατάσχετο και ανεκχώρητο ενισχύσεων που χορηγούνται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων - Αντικατάσταση άρθρου 47 ν. 5035/2023

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 47 του ν. 5035/2023 (Α΄ 76), περί αφορολόγητου, ακατάσχετου και ανεκχώρητου των ενισχύσεων που χορηγούνται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, προστίθεται περ. δ), και το άρθρο 47 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 47

Αφορολόγητο, ακατάσχετο και ανεκχώρητο ενισχύσεων που χορηγούνται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Οι ενισχύσεις που λαμβάνουν οι δικαιούχοι:

α) ως αποζημιώσεις που προκύπτουν από την επιβολή κτηνιατρικών μέτρων εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου,

β) βάσει του Μέτρου 3.4.3 «Χρηματική αποζημίωση των φορέων εκμετάλλευσης του τομέα αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας για το διαφυγόν εισόδημά τους και για το πρόσθετο κόστος που προέκυψε λόγω της διατάραξης της αγοράς η οποία προκλήθηκε από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και τις επιπτώσεις της στην εφοδιαστική αλυσίδα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας»,

γ) βάσει της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2022/C 426/01) «Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας»,

δ) βάσει του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2023/1465 της Επιτροπής της 14ης Ιουλίου 2023 «σχετικά με τη χορήγηση χρηματοδοτικής στήριξης έκτακτης ανάγκης για τους γεωργικούς τομείς που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα τα οποία έχουν αντίκτυπο στην οικονομική βιωσιμότητα των παραγωγών γεωργικών προϊόντων» (L 180), είναι αφορολόγητες,

ακατάσχετες και ανεκχώρη-τες στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, μη εφαρμοζόμε-νης της παρ. 1 του άρθρου 47 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013, Α΄ 167). Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησής των ενισχύσεων του πρώτου εδαφίου, αυτές δεν υπόκεινται σε οποιοδήποτε τέλος, εισφορά ή άλλη κράτηση υπέρ του Δημοσίου, δεν δεσμεύονται και δεν συμψηφίζονται με βεβαιωμένα χρέη στη Φορολογική Διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπά τους, τα ασφαλιστικά ταμεία ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζονται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 61 του ν. 4914/2022 (Α΄ 61).»

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 64

Έναρξη ισχύος

- 1.** Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται άλλως ορίζεται σε επιμέρους διατάξεις.
- 2.** α) Η ισχύς του άρθρου 45 αρχίζει τρεις (3) μήνες μετά από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.
β) Η ισχύς του άρθρου 56 αρχίζει από την 6η.9.2023.
γ) Η ισχύς του άρθρου 57 αρχίζει από τη δημοσίευση του ν. 5046/2023 (Α΄ 137).

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 26 Ιανουαρίου 2024

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

	Οι Υπουργοί
--	-------------

Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ	Εξωτερικών Εθνικής Άμυνας ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ Αναπληρωτής Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και
Εσωτερικών ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ	Εσωτερικών Αθλητισμού ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ
Προστασίας του Πολίτη ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ	Υποδομών και Μεταφορών Ανάπτυξης ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ΔΟΜΝΑ-ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ	Αγροτικής Ανάπτυξης Δικαιοσύνης και Τροφίμων ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΑΥΓΕΝΑΚΗΣ
Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ	Κλιματικής Κρίσης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης Πολιτικής Προστασίας ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΙΚΙΛΙΑΣ
Επικρατείας ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ N.	Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 26 Ιανουαρίου 2024

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ

Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32, Αθήνα

Τηλ. Κέντρο 210 5279000

Κείμενα προς δημοσίευση: webmaster.et@et.gr